Poštnina plačana v gotovini Leto LVII. V Ljubljani, v četrtek, dne 10. januarja 1929 Št. 8 Sl. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1.50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm v širino po Din 2.50, veliki po 3 in 4 Din, v uredn. škem delu vrstica po 10 Din
o Pri večjem o naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo, netrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za blagor ljudstva

Med nameravanimi ukrepi novega režima je, kakor čitamo v »Obzoru«, ki stoji blizu hrvatskim članom vlade, tudi ustanovitev gospodarskega sveta.

Gospodarski svet kot najvišji forum, v katerem bi se pretresala vsa vprašanja gospodarske narave ter skušali spraviti v sklad različni interesi pridobitnih in delovnih stanov, je bil kot posvetovalni organ predviden že v pokojni vidovdanski ustavi. Do njegovega oživotvorjenja pa ni prišlo, kakor je ostala na papirju večina po vidovdanski ustavi zamišljenih ustanov, ki bi bile državi res koristne in so za prospeh ljudskega blagostanja neobhodno potrebne.

Ne sme se tajiti, da so bile v naši državi stranke, ki so odkritosrčno stremele za realizacijo solidne, tako politične kakor gospodarske in socialne zakonodaje, med njimi v prvi vrsti Slovenska ljudska stranka. Demokratična parlamentarna vladavina na sebi ne samo da ni ovira k temu, marveč je in ostane najidealnejše sredstvo za uresničenje občega blagra v državi, za kar je vsaj to neobhodno potrebno, da se vladani ne vladajo brez svojega pristanka in soglasja in da je vsak, ker je v s a k na vladstvu in njega načinu življenjsko interesiran, pri vladstvu na ta ali oni način, v večji ali manjši meri soudeležen. Res pa je, da človeška slabost, neuvidevnost in sebična strast ter vladohlepnost lahko tudi najidealnejši sistem izkvari in ob ohranitvi zunanjih form izpremeni njega bistvo naravnost v nasprotje. In v resnici je v zadnjih časih ne samo pri nas, nego i drugod, začel demokratični parlamentarizem v svoji konkretni obliki hirati in degenerirati in opažamo močne znake njegovega razpadanja tudi v državah, kjer ima za seboj staro in preizkušeno tradicijo in so narodi politično primeroma zelo zreli.

Ta pojav ni nov; opažamo ga v naravnost klasični obliki že v zgodovini grških republik in rimske ljudovlade, kjer se je po besedah slovečega Mommsena pred nastopom Julija Cezarja »patriotizem popolnoma prelevil v klikarski duh, politična morala padla na ničlo in se je sebičnost našemila v skrb za narodov blagor«. Slično je bilo pri nas, ako izvzamemo prvih par mesecev po zedinjenju; dotedaj vladajoče stranke so čedaljebolj brezobzirno uveljavljale svojo hegemonijo na škodo skupnosti; slabši elementi kapitala so s svojimi izkoriščevalnimi metodami izzivali prevratnega duhu v množicah; politična mesta, mandati in cela uprava so se degradirali v golo sredstvo za nasičenje stremuhov, zajedavcev in zapravljivcev državnih in narodnih dobrin; manjši in slabši pa so trpeli in se zapostavljali, kakor da so zavojevana brezpravna količina. Ravno Slovenija in njeno ljudstvo je dolgo vrsto let najbolj izkusilo na svojem telesu neznosni režim teh elementov. V čast nam je, da smo upravi mi pod vodstvom dr. Korošca založili vse svoje politične sile, da bi se ta politika preokrenila in še lani smo opetovano svarili demagogijo tako z desne kakor z leve, da naj se opametuje, ako noče s svojo lahkomišljeno in brezvestno igro zapraviti dragocenega demokratičnega parlamentarizma, katerega je tako krulo v svoje sebične namene zlorabljala. Žalibog poštene ljudske stranke kljub svojim naporom za izboljšanjem razmer in vplivu, ki so ga zlasti v zadnjem letu polagoma dobivale na vodstvo javnih poslov, niso uspele tako daleč, da bi mogle preprečiti katastrofo, izzvano po nespobsobnosti večjih vodilnih in opozicionalnih strank, da bi se v korist države sporazumele, kakor to neobhodno zahteva vsaka prava in zdrava demokracija.

Quod non sanat ferrum, sanat ignis: Če voditelji demokracije ne znajo sami po lastni zavesti svoje velike odgovornosti za skupnost ozdraviti od njihove nebrzdanosti povzročenih razmer, tedaj mora to storiti drugi, ki pred Bogom in ljudstvom nosi tudi odgovornost, in to m o r a l n o, za blagor celote. Krščansko državoslovje smatra vse oblike vladstva samo kot sredstvo za uresničenje obče blaginje. Demokracija je pod pogojem, da je resnična in utemeljena na moralnih podlagah, na pošteni vesti, na čutu odgovornosti in absolutnem pravicoljubju, brez dvoma ravno po nauku krščanskih državoslovcev najboljša vladavina; če pa postane forma brez vsebine, zahteva javni blagor drugo, ako naj se država ohrani in rešijo po brezvestnem za demokracijo zamaskiranem absolutizmu gotovih strank ogrožene dobrine naroda. In tako je iz globoke ljubezni do države in ljudstva tudi naš vladar, primoran po izrodkih našega parlamentarizma, posegel po sredstvu, ki ima po besedah njegove p r o k l a m a c i j e namen iskati nove metode dela ter p r i p r a v i t i n o v a p o t a, to je: ozdraviti naše javno življenje, vzpostaviti zapravljene dobrine, popraviti našo administracijo, da se tako ustvarijo neobhodni predpogoji za zdravo demokracijo in parlamentarizem, ki je po besedah vladarja samega kot politično sredstvo slejkoprej ostal njegov ideal po tradicijah njegovega nepozabnega očeta.

V najbolj sijajnem poglavju svojega nesmrtnega dela pravi Mommsen, razpravljajoč o osebnosti in delu Julija Cezarja, ki je mogoče največji mož evropske zgodovine, sledeče: »Njegova monarhija ni bila orientalska despotija, marveč monarhija, kakor jo je hotel ustanoviti Gaius Gracchus, kakor jo je hotel Perikles, kakor je stremel za njo v našem času Cromwell: zastopstvo n a r o d a po njegovem najvišjem predstavniku; on si ni zamišljal monarhije v nasprotju z demokracijo, vsaj ne z njenim duhom, marveč jo je hotel v sebi le dovršiti in izpopolniti.« In dalje izvaja nemški zgodovinar, da je mogla Cezarjeva monarhija obstojati le, uživajoč popolno zaupanje naroda. Isto misel vidimo izraženo v proklamaciji našega vladarja od 6. januarja 1929, v kateri se kralj obrača brez vsakega posredovalca naravnost na ljudstvo, n a d e l a v n e i n r o d o l j u b n e m n o ž i c e, ki so, izmučene po zlorabljanju parlamentarizma v egoistične cilje izvestnih klik, kričale po rešitvi.

Napovedane korenite reforme v naši upravi in gospodarskem življenju, katere smo uvodoma omenili, nam dokazujejo, da hoče nova vlada dejansko iti po poti in v duhu, ki preveva manifest kralja. Ne birokratični mehanizem, naj še tako brezhibno funkcionira, a m p a k z a u p a n j e d e l a v n i h i n r o d o l j u b n i h m n o ž i c, k o j i h o b u p n i k l i c p o r e š i t v i i z n e z n o s n i h r a z m e r j e p r e t r e s e l s r c e v l a d a r j a, more nositi nanovo inavgurirani sistem, kakor pravi vladar sam, ki se obrača na l j u d s t v o kot na najvernejšega pomočnika njegovih bodočih naporov. Zato z zaupanjem gledamo tudi v nameravano ustanovitev gospodarskega sveta, prepričani, da bodo v njem zastopani enakopravno v s i stanovi, ki sodelujejo za povzdigo našega gospodarskega življenja, od industrijca do kmeta in delavca. Naše politično življenje se mora nasloniti na dobro gospodarstvo in njega napredek. Tega ni brez sodelovanja, soglasja in sporazuma med pridobitnimi in delavskimi sloji na podlagi absolutne socialne pravičnosti. Verni svojemu ljudskemu programu smatramo, da nobena vladavina ne more in ne sme pogrešati najintenzivnejše skrbi za čim višje gmotno in duševno blagostanje onih slojev, ki so ga najbolj potrebni in ga po svojem trdem delu najbolj zaslužijo. Ta skrb je tem bolj potrebna, čim bolj je kakšna vladavina navezana na zaupanje ljudstva, na njega aktivno in plodonosno sodelovanje in iz svobodnega pojmovanja javnih občestvenih nalog izvirajoče soustvarjanje. Zato ne dvomimo, da nam nova vlada prinese sanacijo in razmah naših gospodarskih sil v popolnem soglasju pridobitnega stanu z onimi, ki vzdržujejo državo s poštenim trudom svojih rok in svojega uma in rabijo smotrene in efektivne zaščite svojega dela.

V tem duhu gremo, kakor smo trdno prepričani, v resnici nasproti boljšim časom.

Proračun bo bistveno spremenjen

Dr. Spaho v Belgradu -- Samo dvanajst ministrov -- Izenačenje zakonov

Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Danes je prispel v Belgrad voditelj muslimanov dr. **Mehmed Spaho.** Že poprej najavljene vesti, da bo dr. Spaho prevzel trgovinski resor, so se tudi danes vzdrževale. Nekateri so dalje trdili, da je, ker je še več ministrskih mest praznih, oziroma jih zastopajo aktivni ministri, ki so imenovani za druge resore, pričakovati, da vstopi v vlado tudi dr. **Šurmin.** Nejasno je, koliko bo ostalo ministrstev. Nekateri trdijo, da jih bo **dvanajst. Novi finančni minister dr. Šverljuga dela na proračunu.** Po zatrdilu iz njegove okolice bo proračun in njegovo **sestavo bistveno spremenil.** Tudi **pravosodni minister** je v glavnem **zavzet s** tem, da zbira tisti material, ki naj **uvede v našo državo izenačenje splošnega pravnega stanja.** To so zlasti **obči državljanski zakonik, kazenski zakonik** in drugi. Ti zakoni naj bi prišli prvi pred ministrski svet.

Belgrad komentira in ugiba

Katere stranke bodo razpuščene

Belgrad, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) Komaj so se končali božični prazniki, že so tudi oživele politične debate in razni potrebni in nepotrebni komentarji. Zanimivo je pri tem, da se je večina politikov, bivših poslancev, belgrajskih listov, publicistov in pravnikov največ bavilo z vprašanjem, kako stanje so uvedli novi zakoni v našo državo. Najbolj zanimiva je razlaga novega zakona o dopolnitvi zakona o zaščiti države, ker da so po čl. 1 in 3 razpuščene vse stranke: komunistične, teroristične, verske in plemenske. Prav tako so razpuščene vse politične stranke, vsa društva, ki vršijo propagando ali ki imajo namen, da bi se spremenil obstoječi red v državi.

Na podlagi teh določb so nekateri bili mnenja, da so razpuščene sploh vse politične stranke, ki so dosedaj obstojale. Tudi pravniki so bili tega mnenja. Nekateri profesorji prava so trdili, da imajo vse dosedanje politične stranke tak program, ki zasleduje drug državni sistem od današnjega. S samim dejstvom, da imajo ta program, so vse stranke razpuščene. Glede novih političnih organizacij se je mnogo trdilo, da se morejo organizirati in sicer na podlagi dovoljenja velikega župana. Kako bi se to izvršilo, o tem gredo mnenja narazen. Po enem mnenju bi se mogle stranke organizirati samo po oblasteh, torej teritorialno, in sicer na podlagi dovoljenja velikega župana. Ako bi veliki župan organizacije v enem mesecu ne dovolil, potem bi bila zamoposebi uničena, čeprav bi se ustanovila.

Drugi pa pravijo, da se zakon ne more tako razlagati. Pri tem gre zlasti za to, da so v zakonu nekatere besede, ki dopuščajo samo ožjo razlago. Po tem mnenju bi bile smatrati za razpuščene samo nekatere stranke. Vendar ni bilo mogoče najti natančne črte, v koliko drži eno ali drugo mnenje. Stvar bo brez dvoma postala aktualna, ko bodo veliki župani oziroma sodišča pričela novi zakon dejansko izvajati.

Danes se je tudi mnogo govorilo o tem, kaj nam je prinesel dosedanji parlamentarizem. Zdi se, da so dosedanji belgrajski politiki subsumirali svoje mišljenje v teh-le točkah: **Da so parlamentarne volitve državo mnogo stale in navadno potisnile državo in narodno življenje za eno leto nazaj.** Volitve niso dosedaj nikdar pokazale resnične ljudske volje, ker se je mnogo zlorabljala državna oblast in ker kandidati niso ljudstvo pravilno obveščali, zlasti ne z gospodarske strani. Nadalje, da je bila osebna kvaliteta ali, recimo, večine narodnih poslancev taka, da je sama na sebi iz dneva v dan padala vedno globlje ter je narodna skupščina bila na koncu vseh koncev v takem položaju in psihozi, da so se v njej rabile besede, ki niso bile dostojne za kulturno in stvarno politiko. Strankarska zagrizenost se je pri nas tako daleč razpasla, da je to strankarstvo nosil vsak, čeprav je bil na tem, da izvršuje splošne državne posle, in da je izgubljal izpred oči splošne ideale skupnega blagostanja. Na podlagi tega je bil mesto demokracije sistem plutokracije. Mesto širokega ljudskega mišljenja mišljenje posameznika. Radi tega so imeli mnogi vtis, da so tisti, ki so v parlamentu, sami krivi nezdravega stanja.

Od nove vlade pričakuje javnost, da bo spremenila sistem uprave, da dvigne državno avtoriteto, da bo poskrbela, da državnim organom da nazaj izgubljeno avtoriteto, da se pribori spoštovanje zakonov, da se državnim uradnikom da zavest, da naj v bodoče delajo samo po zakonu in imajo pri reševanju aktov pred očmi interese države in službe, da se povrne vera v zakonitost in popolno enakost, da bodo državni nameščenci dobro kvalificirani, na podlagi tega pa tudi sigurni, ako bodo vršili službo zvesto in hitro.

Gospodarski krogi pozdravljajo dr. Korošca

Belgrad, 9. januarja (Tel. »Slov.«) **Prometni minister dr. Korošec** je izdal naredbo, po kateri se **veljavnost poslanskih kart podaljšo do 20. januarja,** da lahko poslanci uredijo svoje zadeve v Belgradu.

Prometni minister dr. Korošec je prevzel od narodne skupščine **vsa vozila, ki so jih dosedaj uporabljali skupščinski funkcionarji.**

Prometni minister dr. Korošec je prejel **od raličnih organizacij gospodarskega značaja, zlasti Slovenije in Dalmacije, veliko število brzojavov,** v katerih izražajo zastopniki našega gospodarstva popolno nado, da bo novi minister, ki se je **izkazal leta 1919. kot eden najboljših železniških ministrov,** tudi sedaj uredil težko gospodarsko stanje velike ustanove, ki ima 80.000 uslužbencev z 230.000 družinski člani in je brez dvoma eden izmed največjih državnih problemov.

Svečana proslava rojstnega dne kraljice

Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je v Belgradu na svečan način proslavil rojstni dan Nj. V. kraljice Marije. V saborni cerkvi je bila svečana služba božja, ki so ji prisostvovali vlada, ves diplomatski zbor, ves častniški zbor, zastopniki javnih ustanov in mnogo odličnega občinstva. Ob 11 sta prišla **Nj. V. kralj in Nj. V. kraljica,** ki ju je pred vhodom meščanstvo toplo pozdravilo. Tudi po drugih cerkvah so se vršile službe božje. Zvečer ob 9 je bil v dvorski dvorani ples. Ob 9 se je pričel oficielni sprejem. Iz dvorne pisarne so bili na prireditev povabljeni vsi člani vlade, vsi bivši ministri, zastopniki našega javnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Izmed Slovencev so se dvorne prireditve udeležili: prometni minister dr. Anton K o r o š e c, bivši minister za soc. politiko dr. Andrej G o s a r, bivši skupščinski tajnik Andrej B e d j a n i č, bivši nar. poslanec Iv. V e s e n j a k, predsednik Zveze industrijcev Dragotin H r i b a r ter predsednik JNU Franc S m o d e j.

Navdušene ovacije v Zagrebu

Zagreb, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Rojstni dan Nj. V. kraljice se je v Zagrebu svečano proslavil. Državni in javni uradi niso delali. Zasebne trgovine so bile med cerkvenimi slovesnostmi zaprte. Ob 9 je bila v katedrali svečana služba božja. Navzoči so bili: generaliteta, zastopniki uradov in drugi. Slovesno službo božjo je opravil v nadškofovi odsotnosti škof Premuš. Tudi v cerkvah drugih veroizpovedi so se vršile verske slovesnosti. Ob pol 12 je bil na velikem županstvu slovesen sprejem. Zvečer je bila po mestu bakljada. **Meščanstvo je med bakljado prirejalo navdušene ovacije Nj. V. kraljici in Nj. V. kralju. Z vojaštvom je prebivalstvo korakalo po ulicah.**

Velike dobave za naše železnice

Praga, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanske državne žele nice se pogajajo s srednjeevropskim železnim kartelom o dobavi 8000 vagonov železniškega materijala, ki naj se izvrši v drugi polovici meseca januarja na deseletni kredit.

Belgrajske vesti

Notranje ministrstvo je izdalo naredbo o postavljanju oblastnih komisarjev in občinskih tajnikov, kjer dosedaj občinskih odborov niso imeli.

Dne 11. januarja se bo vršil v Belgradu **kongres sodbenikov** iz vse države.

Čuje se, da je **dr. Voja Marinković tako obolel,** da bo v resnici odšel na dopust. Kot njegov namestnik bo posloval naš bivši dunajski poslanik Bora J e f t i č.

Jutri dopoldne izidejo **»Službene novine«,** ki bodo prinesle zopet nove zakone.

Ker se vršijo **pogajanja z romunsko vlado,** ki bodo uredila nekatera strogo politična in več gospodarskih vprašanj, zahtevajo gospodarski krogi, da se vzamej otudi njihove zahteve na znanje.

Z redom Belega orla IV. razreda je odlikovan načelnik drž. kontrole Milan Radojković.

Politiki in diplomati o novem stanju

Poslanik Spalajković:

Pariški jugoslovanski poslanik Spalajković je dal dopisniku pariškega »Journala« izjavo, v kateri omenja spremembo režima v Jugoslaviji ter povdarja, da **ne pomeni prihod neparlamentarne vlade neki državni udar,** temveč se ima to razumeti kot praktična mera, ki jo je kralj uporabil, da reši državo iz neprijetne situacije in jo privede na zdravo, moralno in racionalno pot. Treba imeti v vidu, da je po vseh jalovih poskusih na parlamentaren način priti do rešitve, treba državo pustiti brez ustave tako dolgo, dokler se ne najde nova in pripravna podlaga za preureditev državnega sistema. Kraljev akt je provizoren in ima ta cilj, da v najkrajšem času in s sporazumom z najmerodajnejšimi predstavitelji naroda določi temelj za notranjo preureditev države.

Vojislav Šola:

Bivši predsednik bosanskega sabora, Vojislav Šola, ki je vodil za časa Avstrije z dr. Srskičem in dr. Kruljem skupno politiko in ki je danes ena najbolj markantnih osebnosti Hercegovine, je dal novinarjem to izjavo:

»Osebe, katerim je Nj. Vel. kralj poveril vlado, jamčijo, da se bodo zaostrenosti med Zagrebom in Belgradom rešile v končno zadovoljnost države. Posebno jamstvo daje **predsednik vlade g. Peter Živković, ki ga je tudi pok. Stjepan Radić večkrat forsiral za predsednika vlade, ko je zahteval generalsko vlado.«**

O vstopu dr. Srskiča in dr. Krulja v vlado je dejal Šola:

Dr. Srskič, dolgoletni minister številnih resorov, je poznan po svoji delavnosti in poštenosti in je velik zagovornik iskrene sloge med Hrvati in Srbi. Je v politični borbi utrjen in dosleden v izvajanju političnih idej in mora biti vsakemu poštenemu človeku simpatičen. Zlasti meni, ker je mnogo let z menoj sodeloval. Želel bi, da bi bil dr. Srskič v izvajanju lokalno strankarskih interesov za Bosno in Hercegovino to, kar je dr. Korošec za Slovenijo.

Dr. Krulj je znan v Hercegovini in zlasti v Mostaru zaradi svojih organizacijskih sposobnosti in kot človek nam je bil vedno simpatičen. Izkušen v resoru, ki ga danes vodi in v katerem je zelo mnogo pozitivnega storil, je njegova izvolitev nad vse srečna. Zlasti velja to za Hercegovino, ki je v zdravstvenem pogledu zapuščena in zato si s pravico od njega mnogo obetamo.

Dr. Drljević:

Bivši poslanec in eden najbolj borbenih članov KDK je objavil v zagrebških listih to izjavo:

»Stalno in z uspehom sem dokazoval, da je bila z vidovdansko ustavo ustvarjena nemogoča državna ureditev. Zato sem prejel vest, da te ustave ni več, z zadovoljstvom in veseljem. Besede proklamacije Nj. Vel. kralja, s katerimi se obeta boljša državna ureditev, dajejo vsem državljanom pravico na najboljše nade. Mirno in z zaupanjem je treba čakati na nadaljnji razvoj dogodkov.«

Delavski sindikati v Belgradu razpuščeni

Belgrad, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Policija je prepovedala in razpustila vse delavske sindikate. Belgrajska policija je nadalje preiskala prostore, zaplenila arhivski material in ga je spravila v upravo belgrajskega mesta. Ali se je nasproti drugim organizacijam delavskih sindikatov naše države storilo isto, Vaš dopisnik kljub povpraševanju na policiji ni mogel dognati.

Madjari zaplenili dvoje naših civilnih letal

Budimpešta, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Madžarsko orožništvo je zaplenilo dve jugoslovanski letali, ki sta morali v sili pristati na madžarskih tleh. Mislilo se je prvotno, da sta to vojaški letali, toda izkazalo se je, da sta jugoslovanski civilni letali mednarodne družbe za redni zračni poštni in osebni promet med Belgradom, Budimpešto in Dunajem. Letali sta se v megli izgubili.

Vesti iz Hrvatske

Dubrovnik. Za oblastnega komisarja dubrovniške oblasti je imenovan **Marjan Nikolić.**

Subotica. Veliki župan baške oblasti je postavil za komisarja baškega oblastnega odbora pravnega referenta baške oblasti Bogdana Bajkiča.

Osijek. Sem je prispela nemška gledališka družba iz Tegernseea, ki bo priredila v gledališču dve nemški predstavi. V letošnji sezoni bodo to prve predstave v tukajšnjem gledališču, pa žal v nemščini.

Osijek. Nedavno se je tu ustanovilo podjetje, ki je izdajalo šund-literaturo. Izdajalo je tudi hrvatsko-nemško-madjarski koledar. To podjetje si je nadelo ime »Kultura«. Bilo je v poslovnih zvezah s »Srbsko štamparijo«. Sedaj je zašlo v denarne težave in znašajo pasiva nad 300.000 Din. Napovedalo je konkurz.

Mussolini za revizijo mirovnih pogodb

Italija je pripravljena

Milan, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) »Corriere della Sera« objavlja Mussolinijev intervju z ameriškim časnikarjem. Mussolini je rekel: Naš **cilj ni vojna, temveč pripravljenost. Leta 1935. bodo nastopile okolnosti,** po katerih bo potrebna izprememba sedanjega reda v Evropi. **Mirovne pogodbe so pomanjkljive.** Mnogi vsled vojne in miru nastali problemi se bodo morali in se bodo s časom uredili. So narodi, ki ne morejo ostati v sedanjem stanju, n. pr. **Madjarska, katere usoda se mora olajšati.** Kolonialna ekspanzija, ki je za Italijo življenske važnosti, bo prišla v razpravo skupaj z drugimi vprašanji, ki so **važna za ostali svet. S tem Mussolini noče groziti z vojno, ker se ti problemi rešijo lahko tudi na prijateljski in miren način.** Ugovoru, da se s tem bliža stališču premaganih držav, Mussolini ne oporeka. Če so tudi nekateri **proti reviziji mirovnih pogodb,** je vendar **izprememba neizogibna.** Italija hoče mir, je pa kot realen politik **pripravljena na vojno.** Italijanski vojaški in mornariški izdatki pa so manjši, kakor v Franciji, Angliji, Rusiji in celo v Nemčiji. Mussolini je končal: **Fašizem me bo dolgo preživel, ker šele tedaj, ko bo današnja mladina dorasla, bo Italija popolnoma fašistična.**

Radikali proti Poincareju

Pred odločilnim bojem med opozicijo in vlado v Franciji

Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Francoska poslanska zbornica se mrzlično pripravlja na jutrišnjo veliko odločilno bitko med levico in Poincarejevim kabinetom. Stranke so zbrane neprestano. Zanimanje občinstva je izredno veliko. Že več dni so oddani vsi sedeži na galerijah. Do odločitve bo na vsak način prišlov 48 urah. Vlada je izjavila, da bo odgovarjala samo na interpelacije o svoji splošni politiki ter so posamezne stranke znižale število svojih govornikov na najmanjšo mero, tako da bo Poincare najpozneje v petek prišel do besede ter bo še isti dan prišlo do odločilnega glasovanja.

Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Radikali so sklenili, da imajo vsi člani kluba enotno glasovati za nezaupnico Poincareju. Ni mnogo verjetno, da bi se temu sklepu pokorili vsi člani desnega krila, vendar pa **pomeni sklep radikalov akutno nevarnost za Poincarejev kabinet,** čegar večina bo znašala komaj 30 glasov. Opozicija radikalov pa v ostalem ni naperjena proti osebi ali politiki Poincareja, temveč proti temu, da je njegov kabinet orijentiran na desno. Da gre pri tem zopet tudi **za boj proti ublažitvi lajiške zakonodaje,** je razvidno iz članka radikalnega lista »Ere Nouvelle«, ki odločno zahteva od Poincareja izjavo, ali hoče vladati s fašizmom in s stebri klerikalizma, ali pa s pristaši republikanske demokracije in z laiško zakonodajo. Dasi je Tardieu baje izjavil najodločneje, da Poincare niti ne bo demisioniral niti prevzel radikalov v svoj kabinet, pravi oficiozni »Petit Parisien«, da bo težko šlo brez spremembe v kabinetu. Socialistični »Populaire« celo imenuje Steeda ali Brianda za Poincarejevega naslednika.

Trgovinska pogajanja s Francijo zaključena

Pariz, 9. jan. (Tel, »Slov.«) **Trgovinska pogajanja med Francijo in Jugoslavijo, ki so se začela 15. oktobra 1928, so sedaj zaključena. Pogodba bo podpisana prihodnji teden, in sicer jo bosta podpisala za Francijo zunanji minister Briand in trgovinski minister Bonfou, za Jugoslavijo pa trgovinski minister dr. Drinković in pariški poslanik Spalajković. Državi sta se v vseh točkah popolnoma sporazumeli. Jugoslavija dobi vse največje ugodnosti.**

Sovjetske menične sleparije pred sodiščem

Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) V Parizu aretirani Litvinov vztraja pri zasliševanju pri tem, da je bil upravičen, izstavljati menice, ker jih je izdal na povelje propagandnega šefa kominterna Turova. Obtožba sovjetov ima namen, odtegniti se plačilu menic in diskreditirati brata ljudskega komisarja. Joffe, ki je bil tudi aretiran, je predložil pobotnico, podpisano po Turovu in pooblastilo za nadaljnjo prodajo menic. »Matin« piše, da ima preiskovalni sodnik vtis, da sta obtoženca v resnici žrtvi temnih mahinacij sovjetov.

Velika bitka pred Kabulom

London, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Angleške vesti poročajo iz Tešavarja, da se od ponedeljka dalje vrši 10 milj severno od Kabula velika bitka med afganistanskimi vstaši pod vodstvom bandita Bahisakvara in med vladnimi četami. Javlja se, da kraljeve čete zmagujejo.

Hlinka intervenira za posl. Tuko

Praga, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) Predsednik Slovaške ljudske stranke poslanec Hlinka je v Pragi interveniral za ublažitev preiskovalnega zapora dr. Tuke. Na njegovo brzojavno prošnjo pri predsedniku Masaryku za izpustitev dr. Tuke je odgovorila predsednikova pisarna, da je bila prošnja odposlana pravosodnemu ministrstvu. Ko so uradno odprli na pošti v Bratislavi paket, ki je bil naslovljen poštno ležeče, so našli v njem važen material za Tukovo afero. Ta paket, čegar vsebina je bila označena kot perilo, bi imela dvigniti dr. Tuki blizu stoječa oseba.

Železniške nesreče v vseh državah

Praga, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) Davi je v bližini Znojma pri Okravljicah trčil brzovlak, ki je vozil iz Iglava, v gosti megli z nekim tovornim vlakom. Lokomotiva in prva dva vagona brzovlaka sta razbita. Strojevodja in kurjač sta mrtva, trije železničarji so težko, eden pa lahko ranjen. Nemški agrarni poslanec Wagner je dobil živčni napad.

Pariz, 9. jan. (Tel. »Slov.«) Pri Becanconu je trčil brzovlak Strassbourg-Lion skupaj s premikalno lokomotivo. Brzovlak je skočil s tira in lokomotiva se je prevrnila po 7 m visokem nasipu. Strojevodja je mrtev, kurjač pa težko ranjen.

London, 9. jan. (Tel. »Slov.« Ekspresni vlak Bristol-Nottingham je v polnem diru zadel ob tovorni vlak, pri čemer je več vagonov ekspresnega vlaka skočilo s tira. Strojevodja ekspresnega vlaka in trije potniki so mrtvi, 23 oseb je deloma težko ranjenih.

Dunajska vremenska napoved: Dosedanje vreme bo trajalo dalje.

Volja kralja Aleksandra

»Prager Tagblatt« od 8. t. m. piše v uvodnem članku med drugim sledeče: »Med največje redkosti spada, da se vodilni mož države in njen monarh tako odkrito izjavi o razmerah v svoji državi kakor je to storil kralj Aleksander v svoji proklamaciji. Sinu Petra Karadžorđeviča ni mogoče odreči priznanja za ta pogum. Njegova odkrita izvajanja ne zaslužijo, da bi jih inozemstvo sprejelo z zasmehom ali škodoželjnostjo zato, ker je sliko države njen kraljevski reprezentant podal v realističnih barvah. Nasprotno: če je kaj, kar more enotnost Jugoslavije rešiti, je to najprvo pravilna diagnoza bolezni, ki edina omogoča zdravljenje... Kralj razbija ustavo, da znova pozida državo. Ne plaši se položiti roko na delo Pašiča, ki je bil dovolj močan, da je povezal jugoslovanske narode vkljub njihovemu odporu v ta režim, medtem, ko so njegovi nasledniki, le oligarhi in nikaki stvaritelji, Pašičevo dedščino zapravljali v strankarstvu. Ni še jasno, kaj bo druga etapa na potu kralja Aleksandra, kako bo porabil absolutistično nadvladje, da bi privedel stranke k pogajanjem. Da to voljo ima, o tem ne dvomimo.«

Prosta pot za novo ureditev države

»Kölnische Volkszeitung« od 7. t. m. ima obširen in izčrpen uvodnik o Jugoslaviji ter kraljevi proklamaciji. Na koncu pravi med drugim: »Dejstvo je, da je kralj razveljavil staro ustavo, da je napravil prosto pot za novo ureditev tudi v smislu hrvatskih zahtev... Proklamacija ne vsebuje ničesar, kar bi izključevalo približanje k težnjam po avtonomiji v tej ali oni obliki. Posebno je treba naglasiti tale stavek: »Prepričan sem, da bodo vsi Srbi, Hrvati in Slovenci moji najzvestejši pomočniki pri mojih bodočih prizadevanjih, katera gredo le za tem, da pridemo v najkrajšem času do uprave in organizacije, ki bi najbolj odgovarjala splošnim zahtevam naroda in interesom države.« Kralj tedaj namerava drugo upravo in organizacijo kot dosedanjo. Razpust vseh strank na verskem ali narodnem temelju pa ni v nepremostljivem nasprotju z morebitnimi koncesijami. Kralj očividno hoče vsaj za prehodno dobo izločiti vsako strankarsko agitacijo, ki bi spor le poostravala ter iskati rešitve sam v svobodnem stiku z zanesljivimi osebnostmi iz vseh taborov. Ker je zagotovil, da bo novi režim pospešeno deloval, bomo obrise nove ureditve kmalu ostreje zaznali.«

Romunija ostane zvesta

Pariz, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) V »Petit Parisienu« je eden izmed najintimnejših sodelavcev Mania, generalni tajnik narodno kmetske stranke in državni podtajnik Lugosianu izjavil v intervjuvu, da ostane romunska vlada neumorno zvesta tradiciji in stališču Romunije, svojim zaveznikom in prijateljem. Ker je kmalu pričakovati stabilizacije leja, se bo v državi pričela doba miru in reda.

Hrvatsko navdušenje nezmanjšano

Zveza gostilničarskih zadrug v Zagrebu je poslala kralju ta pozdrav: Nj. Vel. Aleksandru I., kralju Srbov, Hrvatov in Slovencev. — **Zveza gostilničarskih** zadrug Hrvatske, Slavonije in Medjimurja v Zagrebu, **kot veren** tolmač občutkov in želj vseh hotelirjev in gostilničarjev iz vse države, z največjo radostjo pozdravlja po Božji Previdnosti storjen sklep Vašega kralj. Veličanstva, ker bo po tem sklepu prišla vsa privreda, ki je edini temelj narodne sreče in narodnega blagostanja v zdrav in reden tok. Na tej poti naj Bog poživi Vaše kr. Veličanstvo in ves vladarski dom herojskih Kadadjordjevičev.

400 pozdravnih brzojavk kralju iz Sarajeva. V gospodarskih krajih v Sarajevu je kraljev nastop povzročil posebno veliko veselje, ker bo sedaj konec partizanstva in bo zavladal red v upravi. Kralju in posameznim ministrom je bilo poslanih okoli 400 brzojavk. Med drugim so odposlale brzojavke vse najugglednejše organizacije Sarajeva in Bosne.

Pozdrav splitske trg. in obrtne zbornice se glasi: »Trg. in obrtna zbornica iz Splita izreka svojo globoko vdanost in hvaležnost Nj. Vel. kralju ob priliki njegovih potrebnih ukrepov, ki imajo najplemenitejši namen, da oproste državo vseh nasprotij in utrde red, ljubezen in mir med narodom, ki bo tako mogel pod vodstvom Nj. Vel. kralja svobodno razviti vse svoje lepe in plemenite sposobnosti v interesu zajednice ter svojega kulturnega in gospodarskega napredka.« Slično brzojavko je poslalo tudi **Združenje trgovcev za Dalmacijo.**

Pozdrav denarnih zavodov

Zagreb, 9. januarja. (Tel. »Slov.«) Razen zbornice TOI in Zveze industrijcev sta poslala brzojaven zozdrav Nj. Vel. kralju Zveza hotelirjev, kavarnarjev in gostilničarjev ter Zveza denarnih zavodov. Brzojav se glasi: »Zveza denarnih in zavarovalnih zavodov kraljevine SHS je na svoji seji sklenila, da ob izdanem manifestu izrazi svojo udanost in zvestobo Vašemu Veličanstvu z željo, da bi bilo prizadevanje Vašega Veličanstva kronano z uspehom na srečo kralja in domovine. — Dr. Pliverić, predsednik. Dr. Marković, tajnik.«

Novi hrvatski ministri

V novi vladi so trije hrvatski ministri: dr. Frangeš, dr. Šverljuga in dr. Drinković. Hrvatski listi podajajo o njih te biografije:

Dr. Oto Frangeš,

sedanji kmetijski minister, je bil rojen l. 1870 v Sremski Mitrovici. Srednjo šolo je dovršil v Petrinji in Zagrebu, poljedelsko visoko šolo na Dunaju, doktorsko diplomo pa je dobil v Leipzigu. Po dovršenih študijah je vstopil v državno službo in bil najprej zaposlen pri kr. deželni vladi v Zagrebu; nato pa na višji gospodarski šoli v Križevcih. Nekaj časa je bil upravitelj posestva v Božjakovem. L. 1912 je vstopil v službo deželne vlade za Bosno in Hercegovino, kjer je kmalu postal šef oddelka za narodno gospodarstvo. L. 1917 pa je bil poklican v ministrstvo in imenovan za šefa oddelka za Bosno in Hercegovino. Po preobratu se je vrnil v Zagreb, postal ravnatelj Hrv. Slav. gospodarskega društva (kot naša Kmetijska družba), l. 1922 pa vseučiliški profesor na poljedelski fakulteti v Zagrebu.

Politično se dr. Frangeš ni udejstvoval, bil pa je znan, kot zaveden in odličen »Hrvat« in se vedno toplo zavzemal za poljedelsko fakulteto, kadar je bil njen obstoj ogrožen. Velja kot pristaš HSS.

Dr. Stanko Šverljuga,

sedanji finančni minister, je bil rojen l. 1880. kot sin bankirja in predsednika Hrv. Esk. banke. Bil je predsednik zagrebške borze in podpredsednik Jugosl. Udružene banke. Znan je kot finančni strokovnjak in pa po svojih dobrih zvezah s tujimi kapitalisti, zlasti angleškimi. Ena njegovih glavnih nalog bo, da sklene zunanje posojilo in splošno se sodi, da mu bo ta naloga tudi uspela. Politično in strankarsko se dr. Šverljuga ni udejstvoval.

Dr. Mate Drinković,

sedanji minister za socialno politiko in namestnik trg. ministra, je bil rojen l. 1879 v Jelši na otoku Hvaru v Dalmaciji. Dovršil je medicino, a se že z zgodnji mladosti posvetil politiki. Nekaj časa je bil tudi urednik »Hrvatske riječi« v Šibeniku. Do svetovne vojne je bil poslanec v dalmatinskem deželnem zboru. Za časa vojne je bil aretiran in zaradi političnih deliktov obsojen na 5 let ječe. Ko je prišel preobrat, je postal poverjenik za Narodno obrano in on je izdal ono zgodovinsko povelje, s katerim je prešla avstro-ogrska mornarica v jugoslovanske roke. Po sestavi vlade v Belgradu je postal dr. Drinković poštni minister. Ko je bila ustava sprejeta, je dr. Drinković v imenu Hrvatske Zajednice prečital izjavo, da Hrvati nove ustave ne priznavajo in je nato zapustil s svojimi pristaši skupščino. Pozneje se je bavil s publicističnim delom in v zadnjem času je napisal brošuro o političnem stanju v državi. V tej brošuri je med drugim poudaril, da more dati rešitev samo kralj.

Vsi trije ministri bivajo stalno v Zagrebu in se vračajo danes po končanih pravoslavnih božičnih praznikih v Belgrad.

Pisma iz tujine

Pariško božično pismo

31. decembra.

Božični prazniki, na katere Slovenec najbolj občuti, da tujina ni domovina, so že za nami. Vendar pa zna tudi Pariz svoj božič veličastno preživljati. Velikomestno. Glavni bulvardi blesketajo od žive svetlobne reklame, vse izložbe so prav za dni okrog božiča v resnici krasno in okusno okrašene. Kratek večerni sprehod med luči in nestrpne množice ti vzame vso utrujenost in te nujno potegne v sodoživljanje pripravljenih božičnih dni z njihovimi darovi in z njihovim božje-človeškim čarom. Prav gotovo pa to takoj dosežejo veliki pariški magazini, ki zunaj vabijo z umetno oživljenimi izložbami in svetlobnimi igrami, znotraj pa z gledališčem in koncerti. Če je pred prazniki vladala nervoznost, s sveto nočjo nastopi veselje in oddih. Svetega večera ne praznujejo Francozi enako kot mi, saj je njihova slovesna večerja šele po polnočni maši. Polnočnica je tudi zanje nekaj skrivnostno privlačnega in zato zelo obiskana in kdor le more se udeleži cerkvenih slovesnosti s tradicionalnimi vedno lepimi spevi Minuit chretienne in Adeste fideles. Seveda »revejoniranja« po maši ni kmalu konec — tako se življenje svete noči umiri šele pozno v jutro. Sveti dan je zelo miren, morda tudi nekoliko od utrujenosti. Zabavišča za takrat izberejo zelo lep program, nekatera mu primešajo še Božiča (dreveščki, spevi in podobno). Naslednji dan je življenje zopet navadno do novega leta, ki v veselju in zabavah gotovo dobi prvenstvo. Vse te dni se vršijo razne božičnice za otroke in revne, ki so pač mnogo trpeli, ko so gledali blesk in bogastvo priprav, do katerega ne morejo...

Slovenci smo si za praznike poiskali svoje družbe in hoteli po domače doživljati sveti večer in naprej. Na sveti dan smo imeli tudi svojo slovensko-hrvatsko službo božjo z domačim petjem, maševal pa je vsem dobro znani, vsem se smehljajoči g. Kuhar. Domača božična maša v veliki pariški cerkvi, to je napravilo globok vtis na marsikoga.

Sicer pa, odkar imamo svoje društvo in redna shajanja, nismo več tako sami, marveč se veselimo domačih razgovorov in dragih nam obiskov. Zadnjič so bili med nami prof. oksfordske univerze dr. Saorin z gospo in plesalca g. Vlček in gdčna Vizjakova. Misel društva je gotovo srečna, da bi le kaj napravilo tu v Parizu za to, da nas Francozi spoznajo, posebno pa trpljenje naših bratov—zasužnjencev. Če v tujini za take zadeve ne bomo znali delati propagande, ne bo nihče mignil v našo korist in vendar imamo že tudi med Francozi lepo število iskrenih prijateljev. Zanimivo je, kako se po antikvarijatih javljajo knjižice o naših problemih in težnjah, pisane med in po vojni. Novega pa ni čisto nič, medtem ko Poljaki in Čehi prirejajo posebne publikacije za Francoze o sebi. Seveda trenutno naše notranje politične razmere mučno vplivajo, bo pa potem treba za rehabilitacijo in napredek naše misli v Franciji zastaviti vse sile, saj je načinov nešteto in tudi denarja ne sme biti škoda v take svrhe. Čujemo, da pripravlja Glasbena Matica turnejo po Franciji. Lepšega proslavljenja in manifestacije slovenstva v tujini si ne moremo želeti. —ao.

Berlinsko pismo

4. januarja 1929.

Ko me je prvi večer po prihodu prebodel reflektorski žarek radijskega svetilnika, sem začutil, da sem med babilonskimi brati. Močna luč išče in kroži vso noč nad mestom in vprašuje: Kdo zna imenovati sfingo, ki živi ob Spreevi? Kdo si upa soditi mesto vsega človeštva? Od prvega dne do danes je pred mano ogromen zemljevid. Vse hiše so zarisane na njem. Brez ljudi. V resnici pa je v njih ogromno življenj. Nikdar ni ulica popolnoma prazna. Niti ponoči, niti zjutraj. Ko sem vtonil v te množice, sem spoznal novo čuvstvo: vesoljno občutje. To je nujnost današnje zgodovine, ki združuje berlinske milijone. Ko sedim v pruski knjižnici, se mi vis-a-vis otroško-sentimentalno smeje mlad Indijec s fesom na glavi. Ko sem bil na proletarski mladinski proslavi v Weddingu, se mi je nasmejal mlad zamorec z belimi zobmi. V podzemski sem se srečal z zdravimi, visokimi Egipčani. Mimo mojega okna hodijo majhni, resni Japonci. V nedeljo pri maši moli majhen mož pred mano iz poljskega molitvenika (njegov sinček pa iz nemškega) in pri polnočnici je stala za mano mlada Francozinja. In slišim madžarski, romunski, laški, angleški in jezike, ki jih ne pogruntam. Najbolj sem vesel ruščine. Mnogo je Rusov v Berlinu, pravijo pol milijona. Slišim jih povsod. Imajo svoje trgovine, kavarne, knjigarne, tiskarne itd. Kadar slišim sploh kak slovanski jezik, stopim sigurneje, se vsedem bolj široko in pogledam samozavestneje.

Vsaka beseda ima v človeku stalno podobo. Berlin je bil zame mrzla siva ploskev: včasih pruska uniforma, včasih meglen sever. Zdaj vem, da je kri in duša in meso in vihar in vizija. Centrum nemštva postaja centrum nemške kulture. Po obsegu je največje mesto na svetu: meri 8900 ha. Po številu prebivalstva morda tretje: šteje 4,025.000 duš. To so skoraj štiri cele Slovenije. Groza me je, če pomislim: Ko bi vso Slovenijo postavil v Berlin, bi ljudje v glavnem še vedno nemški govorili. Mesto je raztegnjeno v nedogled: to ni mesto, to je dežela Berlin. Saj šteje že katoliška diaspora okrog 40 župnij. Ta razdaljenost povzroča izgubo časa in denarja. Promet je naravnost divji. Avtotaksi nosijo številke do 80.000. Nič nenavadnega ni: smrt na cesti. Podzemeljska vozi z zaporedno razliko 1 in pol minute. Na kolodvorih je slišati škripajoče zaviranje, odpiranje in loputanje vrat. Venomer. Po stenah reklama pri reklami. Zgoraj na cesti isto: cestna, avtobusi, kolesa, pešci. Konji živijo v predmestjih. Ne moreš stati in misliti. Greš, pa ne veš kako. Vedno novi predmeti padajo v očesno opno. Film teče mimo tebe. Greš. Greš. Vedno nova dražila. Pogledaš na uro: večer. Kako to? Kdo mi je ukradel čas? Iščeš. Ni ga. Vse drvi in teče. Ritem. Kdor ni slep in gleda za zidove in v srca, razvidi ogromno usodnost vseh teh številnih življenj. Včasih gledam z avtobusove strehe na cesto in človeške mravlje: Kam greš, odkod si, kaj si doživel, kaj te čaka, kaj bo s teboj, ali si srečen, zdrav, dober?

Prve dni sem gledal in gledal. Vse se je vrtelo v meni: hotelske preproge, cerkveno okno, neznan obraz, cvetlične izložbe, reklame, številke, znamenja, kolodvor, stadion, univerza. Vse se je vrtelo, dokler se ni ustavilo, kakor domača hiša v kolobarju pred pijanim človekom. To so moje prve podobe: Vodilna nemška plesalka Mary Voigman pleše Čarovnico. Ukrajinci pojejo svoje narodne pesmi in utapljajo dekle Stjenka Razina. Kaplan Fahsel govori pred številnim občinstvom o arabski in judovski mistiki. V avtobusu sedita poleg mene fant in dekle in žalujeta za nuncijem Pacellijem, ker baje odide. Tresem se pod vtisi ogromne dramatike resnice na odru: »Revolta v vzgojevališču«. Berlin praznuje Silvestrovo. Ob Spreevi so pritrjeni rešilni pasovi. V bližini se je zastrupila s plinom mlada družina. Slišim najboljši jazz-orkester Jack Hyltona. Vidim umetniško razstavo. Avto se zaleti v kandelaber in ga gladko odreže. Megla ko v Ljubljani. Januarja plavamo v Berlinu kot julija v Dalmaciji. Prvi slovenski fantje pri filmu. In tako naprej.

Berlin pozna Jugoslavijo. Srbov se še boje. Za Hrvate se zanimajo. Za Slovence ne vedo, pač pa za Kranjsko, Štajersko itd. Ljubijo Dalmacijo, četudi iz knjig. Zelo spoštujejo našega poslanika Balugdžića. Nek član berlinskega Pen-kluba mi je pripovedoval, da je pred kratkim poslanik v dotičnem klubu predaval in vse navzoče naravnost očaral. In mi je dotični zabičal, da naj to sigurno doma povem. Naš poslanik z belo brado je kakor oče. Vsem, Slovencem in Srbom, Hrvatov je malo. Slovencev menda kakih 25.

Zdaj vlada v Berlinu mraz. Sneg, veter in dež. V glavnem pa mrak in luč. V znamenju dvoreznosti. Od začetka se zdi zavratno, potem živčno vznemirljivo, potem ne čutiš več. Nekdo ogromno diha. Tempo, senzacija, kontrasti. Delo. Reklama, reflektorji, promet, ura, mase. Delavec stoji ob stroju. Duhovnik hodi od hiše do hiše. Stražnik dirigira promet: zeleno, rumeno, rdeče. Šofer vozi že v trideseto. Filozof strmi vase. Parlament dela do štirih zjutraj. Časopisi izhajajo v 600.000 izvodih. Na ruskem poslaništvu je rdeča zastava. Katoliške usmiljenke so zgradile velikansko bolnico. Poleg ruske cerkve stoji mošeja, poleg sinagoge katoliška kapela, poleg protestantska banka. Vse je ena sama človeška zmota: od telesa do telesa, od duše do duše. In še dalje: od greha do svetosti, od sovraštva do ljubezni, od neskladja do lepote, od zločina do skrušenosti.

Takrat, ko je pastor berlinskega Doma bral evangelij o božjem rojstvu in takrat, ko se je pred nuncijevo cerkvijo sv. Hedvike zbrala k polnočnici ogromna množica ljudi in ni mogla več noter, sem spoznal, da je človek velemesta dober. In vse dni, kar hodim in se vozim pod zemljo, po cesti in visoko razvidim vedno bolj in bolj dušo velemestnega človeka. Zato ne morem soditi. Samo korakam. Edi.

Kaj je novega

Koledar

Četrtek, 10. januarja. Pavel, Agaton, Kundislav. — Solnce vzide ob 7.44 uri in zaide ob 4.29.

Osebne vesti

★ **Nov odvetnik.** V imenik odvetniške zbornice za Slovenijo je vpisan dr. Anton Novačan s sedežem v Celju.

★ **Napredovali** so v višjo skupino Anton Bizjak, Rudolf Bračko, Franc Čeh in Franc Fekonja, pazniki v moški kaznilnici v Mariboru.

★ **Komisar dubrovniške oblasti.** V Dubrovnik je prišel novo imenovani oblastni komisar g. Marin Nikolić. Včeraj je že prevzel uradne posle od oblastnega odbora.

Ostale vesti

★ **Kraljeva zahvala Kmetijski družbi.** — Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo dne 28. decembra 1928 je poslal Nj. Vel. kralju Aleksandru udanostno brzojavko, naslednje vsebine: »Današnji občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani kot zastopnice kmetijstva ljubljanske in mariborske oblasti izraža Nj. Vel. kralju Aleksandru najglobokejšo udanost in zvestobo slovenskih kmetovalcev. — Kmetijska družba.« — G. predsednik je prejel na to pismo dvorne pisarne: »Njegovo Veličanstvo kralj se srčno zahvaljuje za izjavo udanosti in zvestobe, katero ste poslali prilikom občnega zbora Kmetijske družbe. — Minister dvora: Jankovič.«

★ **Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani** je povodom kraljevega manifesta in spremembe vlade poslala udanostne izraze Nj. Vel. kralju Aleksandru in čestitala k imenovanju predsedniku vlade g. generalu Petru Živkoviču, prometnemu ministru g. dr. Antonu Koroščcu, finančnemu ministru g. dr. Stanku Svrljugi in trgovinskemu ministru g. dr Make Drinkoviču.

★ **»Slovenec« svojim prijateljem.** »Slišijo se včasih tožbe, da »Slovenec« ni dosti zanimiv. K temu treba pripomniti: Zanimiv se mnogim zdi časnik, če prinaša vsakovrstne pikantne novice in škandale. Jasno je, da »Slovenec« tega ne more in ne sme. Potem pa tisti ne pomislijo, da bi bil mnogo bolj zanimiv, ko bi se oni sami zanj bolj zanimali! Ko bi od vseh strani marljivo dopošiljali kratke, jedrnate dopise, gotovo bi »Slovenec« vedno imel dosti novic.« To je zapisal naš list v svoji zadnji številki l. 1897., ko je ob priliki svoje petindvajsetletnice govoril o nalogi katoliškega časnika. S temi besedami se priporoča tudi danes »Slovenec« svojim prijateljem, naj vedno, kamorkoli gredo in karkoli delajo, mislijo tudi na svoj list!

★ **Prosvetna zveza v Ljubljani** sporoča na razna vprašanja glede obstoja prosvetnih in izobraževalnih društev, da ista ostanejo tako kakor doslej. Ako pa bi dospela kaka nova odredba, bomo pravočasno obvestili društva.

★ **Predavanje v radiu.** Praški igralec Franc Bohuslav, ki je bil več let eden najbolj priljubljenih članov ljubljanske drame, predava danes ob 19 v Pragi. Citiral bo odstavke iz svojih gledaliških in življenjskih spominov. Gotovo je še mnogim v spominu, da je odšel g. Bohuslav med svetovno vojno na fronto, kjer je bil težko ranjen in je popolnoma oslepel.

★ **Letošnja porotna zasedanja** se bodo vršila po sledečem redu: V Ljubljani 18. februarja, 3. junija, 9. septembra in 2. decembra. — V Mariboru 4. marca, 3. junija, 16. septembra in 2. decembra. — V Celju 4. marca, dne 3. junija, 2. septembra in 2. decembra. — V Novem mestu 4. marca, 3. junija, 2. septembra in 25. novembra.

Župnijske kronike leta 1928

Ljubljanska bolnica. Število rojstev je bilo: 1355 (150 več kot leta 1927). Dečkov je izmed teh 733, deklic pa 622 (torej 111 manj ko dečkov). Skoro ena tretjina izmed vseh je Ljubljančanov; od ostalih je pa relativno največ iz ljubljanske okolice, zlasti Moste in Vič sta zastopana v visokih odstotkih. — Umrlo jih je 835. Ljubljančanov je od teh 275. Dočim je število umrlih že dobro desetletje skoro stalno na isti višini, pa število rojstev od leta do leta rapidno raste in bo bržčas še naraščalo. Ljudstvo se je končno vendarle otreslo raznih povsem brezpredmetnih predsodkov do teh tako humanitarnih in socialnih ustanov kot so vprav javne porodnišnice.

Jesenice. V letu 1928 je bilo rojenih 126, umrlo jih je 54, poročenih pa je bilo 36 parov.

Napad pijane tolpe na finančno stražo

Maribor, 9. januarja.

Iz Kaplje smo dobili poročilo o nepremišljenem napadu nekaterih drznih fantičev na našo finančno stražo, ko se je ravnokar podala iz svoje obmejne postaje v službo. Pred tamošnjo šolo sta navalila na stražo najprej delavca Ivan V. ter Karel V. iz Kaplje in sicer z nožem v rokah. Straža se je umaknila ter dobila ojačenje, ker je medtem narastlo število pijanih izzivačev na 15 do 20 oseb. Straža se je v nevarnem položaju poslužila orožja ter oddala iz puške dva svarilna strela, nakar se je gruča napadalcev razbežala na vse vetrove. Premišljenemu in treznemu presojanju položaja od strani finančne straže se je zahvaliti, da ni tekla človeška kri in da ni prišlo do človeških žrtev. Obstoja sum, da je nekdo nahujskal nerazsodne ljudi na finančno stražo ter jih še prej dodobra napojil. Kakor smo zvedeli, se bo z zadevo pečalo sodišče, ki bo imelo ugotoviti glavnega krivca tega žalostnega in vse obsodbe vrednega dogodka.

Zemlja zasula delavca

Delavci, ki grade cesto od Kantride na Reki do Preluke, so predvčerajšnjim naenkrat opazili, da se je zemlja nad cesto utrgala in da se spušča po hribu navzdol. Delavci so hitro pobegnili, toda 25 letnega delavca Ivana Puža je plaz ujel in ga popolnoma zasul. Delavci so nato odkopavali, da bi rešili Puža, toda ta je bil že mrtev. Plaz mu je zdrobil glavo in prsni koš.

Žrtva balkana

V torek dopoldne se je pripetila v Zagrebu na Pantovčaku grozna nesreča, pri kateri je le malo manjkalo, da ni na strašen način umrl neki delavec. V delavnici za ke-

Paul Keller: Dijaški spomini

1. Strahovi.

Vsi učiteljiščniki smo stanovali v zavodu, ki je bil nameščen v starem poslopju, ki je bilo nekdaj samostan. Poslopje je imelo mnogo higijeničnih nedostatkov, a bilo je prijetno in združeno z dragoceno romantiko.

Naš razred je bil razdeljen v dva oddelka, katerih vsak je imel svojo spalnico. Manjša se je imenovala »predpekel«, a večja »nebo«. Sprva sem spal v nebesih, a Gosak me je pregovoril, da sem se preselil iz nebes v predpekel. Trdil je, da je tu prijetneje, a v nebesih, da spe sami norci. Za to svojo trditev je sprejel obilno plačilo: tropa nebeščanov ga je neki večer temeljito pretepla.

Ta dejanska razžalitev je klicala po maščevanju.

Nekoč me je vprašal Gosak: »Ali znaš pripovedovati pravljice o strahovih?«

Jaz da bi tega ne znal!

Naslednji večer, ko so ugasnile luči in je po vseh prostorih zavladala globoka tema, sem začel pripovedovati pravljice o strahovih, drugo za drugo.

»Še katero, še katero!« so zahtevali nebeščani in jaz sem šepetaje govoril dalje. Skoro sem se bal sam svojih pravljic.

Gosak je nato začel govoriti o samomorih, ki so se preje dogajali v zavodu in trdil, da tudi resni ljudje verujejo v strahove. Na bližnjem pokopališču straši redno vsak teden.

Nebeščani so se vedli zelo pogumno, a pri srcu ni bilo vse v redu.

Opolnoči torej, ko so že vsi zaspali, je naenkrat pozvonil v nebesih zvonček in zvonil nekaj sekund. Bilo je strašno. Ječeči in tožeči glasovi so prodirali skozi steno v predpekel.

»Bim, bim!«

Dolg odmor.

Nato zopet:

»Bim, bim!« Nato je vladala več minut tišina.

»Bim!« Izgubljen, žalosten glas.

Vsa nebesa so se prebudila. Slišali smo šepetanje, tiho govorjenje, a vstati ni upal nihče.

Bilo je tako temno, glas zvončka tako strašan, da so se še meni ježili lasje, dasiravno sem vse vedel. Gosak in moj prijatelj Bric sta napeljala iz predpekla skozi okence nad vrati v nebesa tenko vrvico in z njo pritrdila na plinovo cev zvonček, tako, da je bilo mogoče zvoniti.

Vso uro je zvonil zvonček strahov. Ko smo slišali, da je ura v bližnjem cerkvenem stolpu udarila eno, je zvončkanje prenehalo.

Nekaj sicer zelo pogumnih sošolcev-nebeščanov je zatrjevalo drugo jutro, da jih je vsled tega skrivnostnega zvončkanja oblival mrzel pot, k čemur so baje mnogo pripomogle tudi moje pravljice.

Zjutraj so nebeščani odkrili skrivnost. Zbrali so se in šli nad uboge prebivalce predpekla. Kaj se je godilo dalje, ne bom pravil. Moram pa pripomniti, da ni čudno, če so nas porazili, saj so bili v štirikratni premoči.

»Norci pa vendarle ostanejo!« je rekel Gosak, ko si je drgnil in tipal svoje ude.

2. Domače gledališče.

V predpeklu so se sčasoma zbrali sami navdušeni ljubitelji umetnosti, med katerimi je Gosak začel širiti misel na ustanovitev lastnega gledališča v zavodu. Opazoval je igralske zmožnosti posameznih sošolcev in ugotovil, da jih samo šest ni sposobnih za oderski nastop. Tem je poveril nalogo, da premikajo kulise, razmnožujejo sporede in vabila ter opravljajo službo vratarjev.

Izvolili smo gledališki odbor, v katerem so bili naslednji člani: predsednik Gosak, nadrežiser Sodar, dramaturg Keller, kapelnik, slikar in tehnični ravnatelj Prijatelj. Sodar je prevzel vlogo lahkoživca; debeli, živahni fant, ki smo ga sicer imenovali dvopičje, je postal prva ljubimka. Blazl, ki je bil takrat najboljši plavalec v Nemčiji, je bil tenor, debeli Urbas komična starka in tako so bila vsa mesta zasedena.

Prvo orodje, katero smo dobili, so bile škarje za ščipanje vstopnic. Vstopnice so bile trojne: po deset, pet in dva beliča. Zastonjkarjev nismo priznavali, tudi kritiki so morali imeti vstopnice.

Gosak je porabil vse odmore med posameznimi urami in nam predaval o dramatiki. Nekoč ga je med uro opazil nadzorujoči učitelj, ko se je ravno po vseh štirih plazil po katedru in vpil kot obseden:

»Trepetajoče ude mi pokriva mrzel pot,
Koga se pač bojim? Mene? Saj drugega ni tu!
Je kak morilec tu? Ne! — Da, jaz sem tu!«

»Kaj vam pa je?« je začudeno vprašal učitelj. »Ste nori?«

»Oprostite, ne!« je jecljal Gosak. »Jaz sem le Rihard III.«

Učitelj je v svoji krutosti prisodil navdušenemu igravcu eno uro zapora. Ko je odšel, je Gosak stopil na kateder in imel kratek nagovor:

»Gospodje, kdor se je — kakor jaz — popolnoma posvetil umetnosti, mora trpeti. Mislite le, koliko je pretrpel slavni Schiller, preganjan od svojih učiteljev in predstojnikov. Svet je navajen črniti vzvišenost in poveličevati podlost. Videli ste, da me je hotel ta tiran potlačiti v prah. A ne bo se mu še tako kmalu posrečilo! Z veseljem bom presedel v ječi to uro, ker sem obsojen radi umetnosti. In Schillerju, ki je trpel enako preganjanje, na čast bomo igrali pri otvoritveni predstavi »Wallensteinovo smrt«. Ta drama ne potrebuje nobene posebne opreme, ker se godi le v sobah. Jaz bom igral vlogo Wallensteina, ostale vloge bom že še razdelil. Gospodje, če hočete »Wallensteina« prav doumeti, potem —«

Nadzorujoči učitelj je spet pogledal skozi vrata.

»Zakaj stojite zopet na katedru in ne sedite v klopi pri svojih knjigah?«

Kdor se le količkaj zanima za naše javno življenje v preteklosti, mu je neobhodno potrebna Erjavčeva »Zgodovina katoliškega gibanja v Sloveniji«, ki je edino delo te vrste na našem knjižnem trgu in ki obravnava razvoj vsega slovenskega javnega življenja od leta 1848 do prevrata. Dobi se v vseh knjigarnah in stane broširana 50 Din, vezana pa 70 Din.

★ *BOLEČINE IN TIŠČANJE V ŽELODCU, zaprtje, gnilobo v črevesu, slabo prebavo, glavobol, belino na jeziku, bledico odpravi, kdor pije naravno »Franz-Josef« grenčico, en kozarec zvečer preden gre spat. Zdravniki-specialisti za bolezni v prebavilih pravijo, da je treba »Franz-Josef« vodo toplo priporočati kot zelo smotreno, domače zdravilno sredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in v specerijskih trgovinah.* 8823

Lacromel

sigurno sredstvo proti kašlju, kataru, prehladu, influenci, kroničnemu vnetju bronhijev itd.

Dobiva se v vseh lekarnah. Proizvaja Lekarna Arko, Zagreb, Ilica 12.

nično čiščenje je bil zaposlen 42 letni delavec Franjo Kamenski. Imel je nekaj opraviti z aparati, napolnjenimi z bencinom, pri tem pa se mu je eden teh aparatov prevrnil, tako da se je bencin razlil in vnel. Kamenski je imel roke polite z bencinom in so se mu te hitro vnele ter spremenile v dve baklji, od katerih je švigal velik plamen. Na obupne delavčeve klice so prihiteli na pomoč drugi delavci in poskušali z mokrimi cunjami zadušiti plamen na telesu Kamenskega, kateremu je pričel ogenj že objemati glavo. S težavo se je posrečilo reševalcem pogasiti ogenj in nesrečnega človeka rešiti grozne smrti. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu zdravniki takoj nudili pomoč. Njegovo stanje je sicer težko, vendar pa upajo, da bo ostal pri življenju.

✱ **Če se fantje spoprimejo.** Dravskopoljski aufbiksarji slovijo daleč naokrog. Če nanese prilika, navalijo na tujca; če je pa ni, se pa medseboj malo zlasajo. Tako so se tudi te dni spopadli fantje iz Orehove vasi v žarkem »aufbiksnem« razpoloženju. Najbolj jo je skupil pri tem spopadu 19 letni dninar Filip Golob, ki je moral iskati pomoči v mariborski bolnici.

★ **Naš les se izvaža v Južno Ameriko.** V zadnjem času je zelo narastel v šibeniški luki promet z gradbenim lesom. Te dni je prišlo v Šibenik 80 vagonov gradbenega lesa, ki se bo izvozil v Južno Ameriko.

★ **Nemška križarka v Dubrovniku.** Te dni je priplula v pristanišče v Gružu pri Dubrovniku nemška križarka »Berlin«, kateri poveljuje kapitan Kolbe. Križarka ostane v Gružu dvanajst dni.

★ **Sneg tudi v Opatiji.** Na Sušaku vlada enako hud mraz kot v zaledju. Sneg je zapadel povsod ter zamrznil. S snegom so pokriti vsi hribi v sušaški okolici. Tudi Opatija je pod snegom.

★ **Velik požar pri Sarajevu.** V vasi Kasopiči v občini Hadžiči v sarajevskem okraju je v ponedeljek izbruhnil velik požar, ki se je radi silnega vetra zelo hitro razširil. Sedem družin je ostalo brez strehe.

★ **Mina mu odtrgala roko.** V mostarsko bolnico so pripeljali delavca Pavla Stojčiča, zaposlenega v nekem kamnolomu pri Cetinju. Pri delu je mina predčasno eksplodirala in mu odtrgala desno roko pri rami.

★ **Burja nad Hercegovino.** Nad vso Hercegovino je divjala te dni silna burja. Sunki vetra so bili tako močni, da so pretresali celo poslopja. Polomljenega je bilo mnogo mladega sadnega drevja.

*

★ *PREGELJ, IZBRANI SPISI, 1. zvezek: Štefan Golja in njegovi — Tolminske novele. — 2. zvezek: Bogovec Jernej — Balade v prozi. — Vsak zvezek te klasične zbirke velja brš. Din 45, elegantno vezan Din 60. — Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.*

★ *VELIKI NOTRANJE-POLITIČNI DOGODKI, ki jih preživljamo te dni, nam nehote vzbujajo spomine na razne dobe in dogodke naše pestre slovenske politične zgodovine.*

Nočna služba lekarn.

Nočno službo vršita: 1. Ramor na Miklošičevi cesti, 2. Trnkoczy na Mestnem trgu.

*

⊙ **Praznovanje rojstnega dne kraljice Marije.** Včeraj je Ljubljana praznovala rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije. Na predvečer in včeraj zjutraj je oddala topovska baterija z Grada predpisano število strelov. Vsa javna poslopja in izredno številne zasebne hiše so bile okrašene z državnimi in narodnimi zastavami. Ob 10 dopoldne je bila v stolnici slovesna služba božja, katero je opravil knezoškof dr. A. B. Jeglič ob asistenci številne duhovščine, prisostvovali pa so ji predstavniki vseh oblasti, uradov in javnih korporacij, tako divizijski general Nedič, vel. župan dr. Vodopivec, obl. predsednik dr. Natlačen z obl. odborniki dr. Adlešičem in prof. Jarcem, mestni župan dr. Puc, dalje tukajšnji konzuli, zastopniki univerze, stanovskih korporacij, ves častniški zbor, javni uradniki ter mnogo občinstva.

⊙ **Prosvetni večer,** ki bi se moral vršiti v petek 11. t. m., se preloži na pondeljek 14. t. m. Opozarjamo, da bo ta večer posvečen naši Koroški. Na sporedu je izvirna recitacija, zložena nalašč za ta večer, dalje petje koroških pesmic, katere zapojejo prvič v Ljubljani koroški fantje, in predavanje dr. Rožmana: Koroške šege in običaji.

⊙ **Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani** priredi danes, v četrtek, ob šestih zvečer v zbornici univerze šesto predavanje letošnjega cikla. Predaval bo univ. prof. dr. Izo Cankar o temi: Formalni predpogoji starokrščanske arhitekture. Predavanje bo opremljeno s skioptičnimi slikami.

⊙ **Krajevni odbor Rdečega križa** se neumorno trudi, da bi občinstvo s svojo prireditvijo v dramskem gledališču kar najbolj zadovoljil. Prepričan je, da bo vse uspelo najlepše. Velika bi bila pogreška Ljubljane, ako bi te prireditve ne posetila v polnem obsegu. Ponovno opozarjamo zato cenjeno občinstvo in vljudno prosimo krepke podpore. Uvažujte veliko delo Rdečega križa in napolnite v petek, 11. januarja dramsko gledišče do zadnjega prostora. Predstava se vrši ob 20 in ne ob pol 20 kot je bilo prvotno naznanjeno. — Vstopnice se dobe v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

⊙ **Simfonični koncert.** Orkestralno društvo Glasbene Matice ljubljanske ima svoj prvi koncert v letošnji sezoni v ponedeljek, dne 14. januarja v Filharmonični dvorani, ki je brez dvoma ena najbolj akustičnih dvoran. Ta dan nastopi orkester, ki je sestavljen iz članov Orkestralnega društva in gojencev drž. konservatorija ter pomnožen z nekaterimi godbeniki godbe dravske diviz. oblasti in s člani opernega orkestra pod vodstvom prof. in skladatelja L. M. Škerjanca. Izvaja lep, pomemben simfonični program, med drugim prvič v Ljubljani Lajovičev Caprice.

⊙ **Petresajte ptičicam.** Zima je pritisnila z vso silo; v snegu in mrazu so ostale naše ptičice brez hrane. Tem potom apeliramo na občinstvo, da se usmili ubogih ptičic in jim natresa drobtin in zrnja. Usmilite se ptičic, ki nas poleti razveseljujejo s petjem in ki nam mnogo koristijo z uničevanjem škodljivega mrčesa.

⊙ **Pošten tat.** Ko so Toneta Grošlja po dolgem iskanju le prijeli in sta ga na policiji zasliševala kar dva gospoda, kot se to spodobi le za znamenitejše tatove in zločince, se je delal Tone neumnega: »Mislite nemara mene? Saj sem prav pošten človek in ne tat!« Ali Tone se je moral kmalu udati ter priznati vse tatvine, saj je tat po poklicu in je bil že dvanajstkrat kaznovan radi tatvine. Rojen je bil nekje v Salzotarju na Madjarskem in je star okrog 27 let. Na policiji so že dolgo vedeli, da krade obleko ter jo prodaja Bosancem za mal denar, toda dobiti ga niso mogli nikjer, dokler se ni sam ujel. V ponedeljek se je namreč splazil v stanovanje ge. Justine Kosi v Rožni dolini in se brž polastil njenega ženskega krila, ki je viselo v omari. V istem hipu pa je vstopila Kosijeva, ki je brž uganila, kaj hoče neznani mladenič v njenem stanovanju. Tone jo je hitro pobrisal, toda Kosijeva je stekla za njim in opozorila nanj stražnika. Ta je fanta ujel in aretiral. Na policiji je dolgo trdil, da je nedolžen, končno pa le priznal, da je ukradel tudi iz stanovanja gospe Darinke Wohinc v Korytkovi ulici zimsko suknjo ter jo prodal nekemu brezposelnemu delavcu, ta pa jo je prodal nekemu Bosancu. Policija je izsledila oba in Bosancu zaplenila suknjo. Pred tednom dni je Tone Grošelj ukradel uradniku Ivanu Zgoncu v Prisojni ulici zopet zimsko suknjo, nekemu trgovcu v sredini mesta pa izpred njegove trgovine dve suknji in nove čevlje. Dvema drugima trgovcema je ukradel vsakemu po ene hlače, četrtemu trgovcu pa sportno čepico. Vse je prodajal sproti, deloma sam, deloma pa s pomočjo svoje ljubice Pavle S. z Ježice, ki jo tudi preživlja. Za njegovo tatinsko moralo je značilen imeniten stavek, ki ga je izrekel ob koncu svojega zaslišanja: Pošten človek sem in ne vlomilec, vzamem samo, če kje kaj visi. Če rata, je prata, če pa frata, so pa železna vrata!« Tonetu Grošlju je topot »fratalo« in bo res moral za železna vrata.

⊙ **Riziko tatvine.** Janez Ž. ve, da je kraja riziko in on rad riskira. V dalmatinski kleti sredi mesta čepi ves dan in preži, kje bo kaj za ukrasti. Ali mož je že bolj v letih in mu delajo mlajši tatovi hudo konkurenco. Tedaj rad obnovi svoje spomine in pripoveduje, kako lepo se je dalo v »starih časih« krasti. Le malokdaj te je prijel stražnik ali detektiv. Saj je bil Janez Ž. radi tatvine v svojem življenju samo 63 krat kaznovan, lahko pa bi bil že stokrat, seveda če bi ga vedno pri vsaki tatvini dobili. »Ne,« se je pridušal, »tedaj se ne bi nad tako mesarsko kareto nikoli spozabil!« Pa se je moral, kajti sila kola lomi in kje naj Janez Ž. vzame denar za žganje, kot če kaj ukrade? Res je ukradel mesarju Slovši mesarski vozliček za 1080 Din in ga na trgu prodal nekemu kmetu za 150 Din. Ni še utegnil zapraviti vsega denarja, ko so Janeza že imeli in ga spravili tja, kjer sta sicer kvartir in košta brezplačna, ni pa ne žganja in ne tobaka za čikanje.

⊙ **Žile si je prerezal.** Včeraj zjutraj je šofer Leo Podboršek v hotelu »Lloyd« našel svojega prijatelja 20 letnega brezposelnega natakarja Viljema H. nezavestnega in krvavečega v postelji. Obvestil je o tem policijo, ki je ugotovila, da si je H. v samomorilnem namenu prerezal z rezilom brivskega aparata mišičevje in glavno žilo na roki. Izteklo mu je že zelo mnogo krvi, ko je Podboršek, ki spi ž njim v isti sobi, odkril samoumor. H.-ja so prepeljali z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer mu je bila takoj nudena zdravniška pomoč. Podboršek je povedal, da je on posodil Viljemu rezilo za briti, ni pa vedel, da misli prijatelj izvršiti s tem samoumor. Vzrok poskušenega samoumora je najbrže brezposelnost.

⊙ **Tatvina gonilnih jermenov.** Tovarnar Rudolf Tönnies je prijavil, da se je v času od 1. decembra do 6. januarja splezil v barako bivše tvrdke Weisbacher na Dunajski cesti, kjer ima montirane stroje, neznan tat in odnesel dva gonilna jermena, dolga po 15 m in široka 160 mm. Jermena sta vredna vsak po 2000 Din. Poleg tega je odnesel tat še 9 francoskih ključev. Skupno trpi Tönnies okrog 4300 Din škode.

⊙ **Ukradena ura.** V torek dopoldne se je vtihotapil neznan moški v stanovanje Marije Merlakove v Prisojni ulici št. 5 ter temkaj raz nočno omarico ukradel zlato zapestno uro, vredno okrog 3000 Din. Tatu so opazili, pa je pravočasno pobegnil. Tat je precej velike postave, oblečen je v temno obleko in ima dolge brke.

⊙ **Suknje kradejo.** Mraz je, kar škripje in ob takem vremenu gredo suknje hitro v denar. To vedo dobro tatovi, ki kradejo suknje vse vprek. Povprečno vsak dan sta prijavljeni po dve do tri tatvine sukenj. Včeraj so prijavljene tri tatvine sukenj v vrednosti od 200 do 1800 Din. Večino teh sukenj pokupijo bosanski prekupčevalci.

Ne mučite svojih otrok z ribjim oljem in razaimi emulzijami, ki diše po ribjem olju.

JEMALT

je prašek, ki ima zelo prijeten okus in se jemlje suh ali raztopljen v mleku. Prireja se s sladnim ekstraktom Dr. Wandera in zajamčeno 30% ribjega olja ter je posebno prikladen za vse one, ki navadno ribje olje zelo težko ali pa sploh ne preneso. Dobiva se v vseh lekarnah v malih zavojih po 25 Din in velikih zavojih po 42 Din

Pozor! Lovci in prekupčevalci kož divjačine!

Najvišje dnevne cene za kune, lisice, dihurje, zajce i.t.d

plačujem samo nekaj časa

v hotelu Miklič, Ljubljana, Kolodvorska ulica (soba št. 1.)

Ljubljana

V Ljubljani je mraz . . .

Pa boste rekli: saj ni takšne sile! In če je res tako hudo mraz, tudi na deželi je, povsod. Toda ni tako. Ljudje, ki prihajajo z dežele, pravijo, da v Ljubljani mraz neprimerno bolj pritiska. No, v takšne stvari se sicer ne maramo spuščati, res je pa le, da je nastopil včeraj v Ljubljani tak mraz, kakor ga vsaj letošnjo zimo še nismo imeli. Tisti, ki v takih prilikah radi vsak čas pogledajo na toplomer, pravijo, da je včeraj zjutraj kazal do 15 stopinj pod ničlo. Še popoldne ob dveh je toplomer kazal 5 stopinj pod ničlo.

Bilo je včeraj zjutraj zanimivo pogledati ljubljanske ulice. Vsak je kar moč hitro opravil svoje posle zunaj in potem brž smuknil v kakšen topel kot. Zlasti na trgu se je mraz močno občutil. Le tiste mamice in služkinje so obiskale stojnice, ki jim je že v navadi, da kupujejo vsak peteršiljček sproti, druge so raje ostale doma in je bila kupčija na trgu zelo slaba. Branjevke so vse ovite ždele za svojo zalogo sadja, katerega so lepo pokrile z žakljevino, ter ga tako obvarovale pred hudim mrazom.

Sicer pa je Ljubljana pokazala včeraj pravo idilično zimsko lice. Po ulicah je prijetno škripalo, vse drevje v parkih in po vrtovih je bilo posuto z ivjem, v prvih dopoldanskih urah smo imeli meglo, skratka: kljub občutnemu mrazu je bil lep dan! Popoldne je posijalo solnce, ki je raz drevje osulo ivje, mraza pa ni še pregnalo.

V takih dneh so zlati časi za mladino. Vse polno je radostnih otrok po vseh primernih krajih in drsajo in sankajo se kljub mrazu, da je veselje. Bolj slaba prede seveda onim, ki so slabo preskrbljeni z obutvijo in obleko. Nekateri takšni siromaki se stiskajo po vežah, ker se drugje nimajo ogreti.

Vozniki pa še vedno pridno odvažajo sneg z ulic v Ljubljanico. Mestna občina bo sploh največ trpela od tega snega.

»Jaz — jaz sem imel le kratko predavanje o Friderika Schillerju.«

Tiran je odgovoril: »Dve uri zapora!«

Gosak se je splazil na svoje mesto in se »učil«. Ko pa je učenec, ki je sedel pri vratih, sporočil, da je učitelj najbrže že zapustil učiteljišče in odšel domov, se je Gosak vrnil na kateder in nadaljeval:

»Oprostite gospodje, ker ste morali že drugič čakati. Torej če hočete Wallensteina prav doumeti, potem —«

*

Pravilnemu razumevanju Wallensteina so se stavile velike ovire. Čez kakih 14 dni mi je rekel Gosak:

»Z »Wallensteinovo smrtjo« ne bo nič. Lumpi nočejo dovolj bobnati. Prva štiri dejanja sem črtal, igrali bomo le zadnje.«

Bližal se je veliki dan. Na dimniku pod streho je viselo veliko vabilo k otvoritveni predstavi, katero je naslikal gledališki slikar Bencinger. Povabljena sta bila oba višja razreda. Seveda so morali vsi plačati vstopnino, zato so bile vstopnice razprodane že v predprodaji. Predstava se je vršila v prostornih »nebesih«, v predpeklu je bila garderoba. Gledališki sluge so došle gospode spremili na njih mesta. Vse je napeto pričakovalo.

Oder je stal v koncu nebes. Zastor je bil že sam zase umetnina. Bil je sestavljen iz odej — last pruske države; te odeje smo sešili vkup. Zastor je bil opremljen z mnogimi luknjami in luknjicami, da ga je bilo mogoče lažje vzdigovati in spuščati. Bog daj večni mir tem odejam, preminule so v službi vzvišene umetnosti časine smrti.

Vsak razred je določil po enega kritika. Sedela sta spredaj oborožena z notesi. Kritik iz nižjega razreda je veljal kot zelo strog, kar sem občutil zlasti jaz.

Predstava je bila izvrstna. Jaz sem igral starega Gordona, a sem se moral zelo truditi, da sem mogel igrati do konca, ker me je Gosak kot Wallenstein zelo očaral. Že njegova zunanjost! Namesto suknjiča si je oblekel popolnoma novo jopico svoje matere, na glavi je imel koničast klobuk, ob boku bridki meč, a na nogah škornje z velikimi, frfotajočimi papirnatimi manšetami.

In kako je govoril! Ko je rekel: »Pridi, Tekla, moja draga deklica!« in zlasti pri: »Mislim ,da bom dolgo spal,« se je beseda »spal« vlekla skoro v nezmernost. Globoko presunjen sem čutil veličino igralske umetnosti.

Predvsem me je prevzel njegov trepetajoči glas.

Hvalili so nas zelo in to po pravici. Prihodnji dan so bile na dimniku pritrjene pisane ocene obeh kritikov. Wavrok je napisal šest strani. Duhovito je primerjal Gosaka s takrat slavnim monakovskim igravcem Ernestom Possartom in popolnoma upravičeno in nepristransko pokazal, v čem prekaša Possart Gosaka, a tudi, v čem Gosak Possarta. Vsekakor — to je ugotovil tudi ta strogi kritik — živimo pod isto streho z enim izmed največjih nemških gledaliških igravcev.

Meni se je godilo nekoliko slabše. Kritik je grajal predvsem mojo obleko. Doslovno se je glasila kritika tako: »O Kellerju mislim, da je bil mnogo bolj podoben laškemu roparskemu poglavarju kot častitemu načelniku trdnjave Eger. Sploh se mi zdi, da je gospod Keller le srednje nadarjen igravec, kateremu nikakor ni mogoče zaupati kake važnejše vloge na tako važnem odru kot je naš. Najbolje naredi, če preneha igrati in postane kritik.«

In tako se je tudi zgodilo. Postal sem radi pomanjkanja igravskega talenta kritik in sem se povzpel do velikega ugleda, se preril celo do mesta predsednika gledališkega odbora in mislil na to, kako bi odstavil kritika Wavrko.

*

Čez tri tedne mi je naročil gledališki ravnatelj Gosak, naj sam spišem kako večje delo.

»Kako dolgo naj bo?« sem vprašal.

»Tri dejanja, zadnje naj traja petnajst minut!«

»Veselo ali žalostno?«

»Oboje! Ne tragedija ne komedija. Konec naj bo vesel. Ženskih vlog ne več kot ena. Za Sodarja kako posebno učinkovito vlogo. Tudi kakega intriganta vpleti v dejanje! V štirinajstih dneh boš že napravil, ne?«

Delo sem dovršil v osmih dneh, ker se mi je — kot vsem mladim pisateljem — zelo mudilo priti na oder. »Magdalena. Podeželska igra.« Vsebina: Ganljivo slovo rokodelskega pomočnika od svoje ljubice, uboge, a delavne hčere nekega tkalca. Oče je v stiski radi denarja. Za njo se poteguje napolneumni bogati kmetski sin (Sodar), čegar oče je tkalcu posodil večjo vsoto. Dekle se brani. Obupani prizori. Končno velika javna dražba. Tkalcu prodajo na javni dražbi hišo, ki jo kupi tujec. On je — kdo bi neki bil — rokodelski pomočnik, ki je medtem obogatel in tako se igra srečno konča.

Uspeh je bil popolen. Gosak me je objel ves oblit s prijateljskimi solzami. Wavrok je napisal v kritiki: »Monolog Magdalene v začetku igre je sicer predolg in moderni sploh ne bi smeli uporabljati monologov, toda ta je bil le solnčna pega, ker igra kot celota je bila solnce.«

Ta zadnji stavek me je za vedno sprijaznil z Wavrokom. (Dalje.)

Maribor

□ **Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije** se je obhajal v Mariboru zelo slovesno. Raz državnih in privatnih poslopij so se razobesile državne in narodne zastave. Posamezni šolski zavodi so imeli službo božjo in je bil dan pouka prost. Ob 10 dopoldne pa se je vršila v tukajšnji stolnici slovesna služba božja, ki jo je daroval prevzvišeni knezoškof dr. Andrej Karlin ob mnogoštevilni asistenci. Slovesni službi božji so prisostvovali predstavniki civilnih in vojaških oblastev ter uradov. Navzoči so bili veliki župan dr. Schaubach, mestni poveljnik general Dimitrije Spasič, bivši narodni poslanec dr. Hohnjec, bivša oblastna odbornika Marko Krajnc in dr. Veble, mestni župan dr. Juvan ter odlični predstavniki drugih oblastev in uradov. Pred stolnico je bila za časa službe božje razvrščena častna četa tukajšnje inž. podoficirske šole z godbo domačega pešpolka. Zvečer ob 21 pa je priredila tukajšnja častniška zadruga v lepo okrašeni unionski dvorani elitni ples, ki se ga je udeležilo veliko število odličnih gostov z velikim županom dr. Schaubachom in mestnim poveljnikom generalom Dimitrijem Spasičem na čelu in ki je potekel v živahnem razpoloženju pestre ter izbrane odlične družbe.

□ **»Slovenski list«** je dosiej dostavljala na ogled podružnica »Slovenčeve« uprave vsem naročnikom »Slovenca«. Ker treba ugotoviti število naročnikov za ta naš novi pone-

deljnikov list, prosi podružnica vse cenjene »Slovenčeve« naročnike, da se tozadevno ustmeno ali pismeno čim preje izjavijo. Podružnična pisarna je na Koroški cesti 1.

☐ **Mariborski Nemci in novo stanje v državi.** Kakor smo zvedeli, gledajo naši mariborski Nemci z velikim upanjem v bodočnost. Tudi so se izrazili nekateri predstavniki tukajšnjega nemškega političnega društva v tem zmislu, da bo nova doba, ki je napočila sedaj v zgodovini naše države, prinesla tudi narodnim manjšinam brez dvoma lepših dni in večjih možnosti svobodnega gospodarskega razmaha.

☐ **Bil je lep planinski večer,** ki ga je priredil v torek zvečer v veliki unionski dvorani zimskošportni odsek SPD v Mariboru našim planincem ter vsem Mariborčanom, ki jim je na srcu razvoj našega domačega planinstva. Pestro občinstvo je napolnilo veliko unionsko dvorano z galerijami vred do zadnjega kotička ter z napetim zanimanjem spremljalo potek večera, ki ga je s primernim pozdravom odličnemu planinskemu gostu kapitanu Finchu otvoril v imenu tukajšnje podružnice SPD odvetnik dr. Bergoč, znani naš planinec-šaljivec. Nato pa je govoril v gladki nemščini, ki se ji je močno poznal angleški način izgovorjave, veleplaninec kapitan Finch o svojih bogatih planinskih doživljajih ter plezalnih turah v matterhornskem gorovju ob švicarsko-italijanski meji (4505 m), na korzikanskih planinah (Mt. Cinto 2746 m in Mt. Rotando 2625 m); nato pa je ob napeti pozornosti hvaležnega občinstva predaval o znani angleški ekspediciji na Mt. Everest l. 1922., ki se je je osebno udeležil kot eden najodličnejših njenih organizatorjev ter neustrašenih uresničevalcev — prispel je do višine 8320 m — ter o tragiki ekspedicije l. 1924. Zaključil je svoja simpatična izvajanja, prednašana z globoko občutenim planinskim doživetjem, toplo zavzetostjo za čare gora ter pristnim planinskim in kramljavim humorjem, s pripovedovanjem o nekaterih sila smelih plezalnih poizkusih in preizkusih v montblanškem velegorju (4810 m). Velezanimivo planinsko predavanje, ki ga je nagradilo navzoče občinstvo s frenetičnim aplavzom, je ponazorjevalo okoli 100 krasnih originalnih skioptičnih slik.

☐ **Dramatična šola Ljudskega odra.** Drevi predava g. ravnatelj Glaser o slovenski drami. Pričetek ob 20.

☐ **Brez sledu je izginil iz Maribora na skrivnosten način** 17letni Ludovik K., po poklicu pekovski pomočnik. Že nekaj dni so ga pogrešali v Mariboru. Včeraj pa je pogrešančeva sestra Alojzija, po poklicu služkinja, našla pred svojim stanovanjem zaklenjen kovčeg z dežnikom ter naznanilom, da se je njen brat Ludovik vrgel v Dravo. Ker pa je Ludovik K. precej živahen in podjeten dečko, obstoja sum, da je na ta način hotel zabrisati za seboj vse sledove, da bi se tem lažje in brez skrbi udal potepaškemu življenju.

Celje

Vstopnice za prosvetni večer, ki se vrši v ponedeljek, dne 14. januarja t. l. ob 8 zvečer v telovadnici Orlovskega doma, se dobe še v knjižnici na Cankarjevi cesti 4. Na tem prosvetnem večeru predava lektor ruščine na ljubljanski univerzi g. Nikola Preobraženski o Levu Tostoju in njegovi življenjski drami. G. Preobraženski je izvrsten poznavalec velikega ruskega genija in toplo priporočamo vsakomur, da prisostvuje predavanju. Na sporedu so poleg tega še pevske, glasbene in recitacijske točke.

K ljubavni žaloigri v Mariboru. Včeraj smo poročali o strašnem dogodku, ki se je v Mariboru izvršil med natakarjem Lukačem ter njegovo zaročenko Žužajevo. Vest je vzbudila v Celju, kjer je bil Lukač kot uslužbenec kavarne »Merkur« dobro poznan, občo pozornost. Luka čje bil zadnje čase zelo razburljiv in je tudi na goste v kavarni napravljal vtis, kot da ni pri njem nekaj v redu. Kavarno je zapustil nenadoma dne 5. januarja t. l. okrog 16, ne da bi povedal razlog temu dejanju. Le plačilnemu natakarju je rekel, da odhaja, da se odpelje in da se ne vrne več v službo. Tudi na stanovanju — stanoval je pri družini Bogataj v M. Gubčevi ulici 6 — ni rekel ničesar. Pač pa so našli v njegovi sobi listek, popisan s svinčnikom in z nervozno pisavo, na katerem prosi Lukač svojo v Zagorju ob Savi živečo mater oproščenja radi tega koraka, ker da mu ni več živeti. Lukač je bil simpatičen 20 letni dečko, ki je napravljal najboljši vtis.

Pravoslavna cerkvena občina v Celju priredi 2. marca t. l. v dvoranah Celjskega doma svečano zabavo v korist zgradbe hrama Sv. Save v Celju. Vrše se za to prireditev obširne priprave in se tudi že sedaj razpošiljajo vabila. Prireditelji želc, da se dame udeležijo večera v naših narodnih nošah.

Dve tatvini. Trgovcu Francu Kricku na Aleksandrovi cesti je neki nepridiprav v noči od 4. na 5. januar snel in odnesel veliko žarnico, močno 600 sveč in vredno 450 Din, ki je visela pred izložbenim oknom njegove trgovine z manufakturnim blagom. — Delavec pri Westenu Jože Romih je dne 6. t. m. med 10 in 13 telovadil v telovadnici sokolskega doma v Gaberju. Svoj suknjič je pustil v garderobi telovadnice. Ko se je po končani telovadbi hotel obleči, je zapazil, da mu je izginila iz suknjiča njegova rdeče barvana usnjena denarnica s 96 Din gotovine. Tatu ni bilo mogoče dognati, ker se je ob času telovadbe nahajalo več oseb v garderobi.

Železniške legitimacije invalidov. Vsi člani krajevnega odbora združenja vojnih invalidov v Celju, ki posedujejo legitimacije za trikratno polovično vožnjo po železnici, se obveščajo, da morajo prinesti svoje legitimacije v odborovo pisarno, kjer se jim bo izposlovalo žigosanje istih za bodoče leto.

Gospodarstvo

Naknadni trgovinski sporazum z Avstrijo

Dne 10. t. m. se uveljavi naknadni trgovinski sporazum z Avstrijo. Radi njegovega pomena podajamo najvažnejše postavke naših uvoznih carin.

Ukinjajo se tele carine: car. post. 321, (rute za glavo in šali), 368-2 (obuvala iz tkanin brez svile), 442-1a (nepremazana in nenapojena lepenka v polah); 445-1a in 4 (tisk. papir, nesat. in rastriran); 536-3a in b (nefasonirano, kov. in valj. železo, nadalje 4 fasonirano); 537, 1a, b, c (pločevina sirova); 542 (jekl. konstrukcije); 545 (sekire), 555-1 (cveki in klinci); 562 ploč. izdelki); 569-1 in 2 (blagajne in kasete do 100 kg); 570-2 (obdelano pohištvo); 585-2 galant. izd. nenakitni); 586-1 (jekl. armature) 589 (aluminij); 590 (korun); 592 (alum. žica); 602 (svinč. zrna); 616 (žlice iz cina); 623 (nikl. izd. 628 (konopci iz bakra); 633 (kotl. izdelki); 637 (liti izd. do 10 kg); 644 (gumbi); 645 (gumbi z najfin. mater.); 654 (stroji za obdel.); 658-5 (neimen. stroji za opek. ind.); 660-1 (brizgalne); 665-1, 2 in 5 (elektr. aparati: telegr. signalni, z reostatom); 684 (taksametri in avtomati).

Menjajo se in se sedaj glasijo: 137 (margarin) 40; 214-4 (ogljikova kislina) 12.50; 367-1a (dežniki in solnčniki); 7 2a, 6, 4b 4.50; 368-1 (obuvala iz tkanin iz svile) 1200; 439-2 (pluta) 10; 440 (zav. papir) 14; 445-1b in 3 (tisk. papir ostal in rastriran) 17, oz. 28; 538 (žica) 1a 12.50, b 13.50, c 14.50 in 15.50; 2a 18, b 20, c 22; 543-2a (osi obdelane nav. 27); 544-1a in b (bati) 25, ozir. 35, 2 (nepakirani) 25; 546 (sekire, lopate itd.) 1 (neobdelane) 27, 2 (obdelane) 32; 554 (vijaki in matice) nad 7 mm 30, manj 70; 555 (cveki in klinci) 1 (iz žice) 23, (za tračnice) 30; 2 23; 556 (okovi) neobdelani 40, obdelani 50; 559 (izdelki iz žice) obdelani 37, neobdelani 27, pletiva 50; pod 1 mm neobdel. 35, oz. 55, obdel. 50, oz. 80; 562-2 (posoda iz bele ploč.) 45; 566 (ključavnice) 1a 52, b 90, 2 (ključi) 60; 569-3 (blagajne nad 100 kg, obdelane) 52; 572-2 (namizni noži) 250; 584 (izdelki iz kov. železa) 1a 22, b 27, c 32, č 36, oz. 44; 2a 32, 6 37, c 42, č 56; 585-2 (škatlje za cigarete poniki.) 160; 603 (tisk. črke) 50; 604-2a (svinč. izdelki) 50 623-2a (nikl. izd.) 330; 626 (ploč. in žica iz bakra) 1a 32, b 27, 2a 42, b 37; 629 (valjarji in cevi) neobdel. 42, obdel. 55; 637-2a (liti izd. do 10 kg obdel. 170); 637-3a (do 5 kg obdel.) 210; 638 (izdelki iz bakra) 1a 170, b 215, 2 a 220, b 300, 3 500; 644 (izd. iz pozlač. kovin) 600); 645-1 (gumbi) 700; 651-2 (vodne turbine 30); 665-3 (elektr. apar. za merjenje toka) 200.

Poziv k prijavi poizkusnih zemljišč

Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani namerava zasejati letošnjo pomlad v svoji teritorialni pristojnosti (ljublj. oblast) večje število primerjalnih poizkusov s črno (domačo) deteljo in lucerno, da se dožene, v koliki meri zaslužijo travne deteljine (detelino-travne mešanice) pri nas prednost pred čistimi deteljnimi setvami. Kdor ima prikladno zemljišče za poizkus v izmeri 400 do 4000 m², ki je bilo obdelano z okopavino, in ima tudi voljo izvesti poizkus natančno po predpisih, naj prijavi čimprej podpisani direkciji svoje ime ter kraj s hišno številko, pošto in postajo svojega bivališča, kakor tudi ploskovno mero zemljišča, na katerem želi delati primerjalni poizkus z domačo deteljo ali lucerno v čisti setvi ter v mešanici s posameznimi travami. Deteljno in travno seme dobi poizkusnik brezplačno ter pozneje tudi umetna gnojila za pognojitev poizkuševališča, če bo natančno izvajal poizkus; poizkusno polje pa bo moral obdelati poizkusnik sam.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurz je razglašen o imovini Slavka Černetiča, trgovca v Mariboru; prvi zbor upnikov 12. januarja, prijaviti do 14. februarja; ugotovitveni narok 28. februarja; nadalje je razglašen konkurz o imovini Franca Repiča, trgovca z mešanim blagom v Ljutomeru; prvi zbor upnikov 14. januarja; prijaviti do 11. februarja; ugotovitveni narok 25. februarja.

Likvidacije: Kemična tovarna Medvode, družba z o. z. v likvidaciji; Farič, strojnoključavničarsko podjetje, družba z o. z. v Mariboru.

Borza

9. januarja 1928.

DENAR

Današnji devizni promet je bil izredno znaten, zlasti v devizah Curih (1.5 milj. Din), Praga (1 milijon Din), London (0.9 milj.), Dunaj (0.8 milj.) in Berlin (0.6 milj.). Narodna banka je intervenirala v vseh devizah razen Trsta in Newyorka, kjer je bilo zaključeno nekaj privatnega blaga. V tečajih je omeniti oslabitev Berlina, Londona in Trsta.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

8. januarja 1929.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 7. I.
Amsterdam	2282.50	2288.50	2285.50	—
Berlin	1352.—	1354.—	1353.50	1355.—
Bruselj	—	791.02	—	—
Budimpešta	—	992.35	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	799.30	802.30	800.80	801.10
London	275.67	276.47	276.07	276.08
Newyork	56.705	56.985	56.805	56.80
Pariz	—	222.58	—	—
Praga	168.10	168.90	168.50	—
Trst	296.90	298.90	297.90	298.—

Zagreb. Amsterdam 2285.50 bl., Berlin 1352 do 1355, Budimpešta 992.35 bl., Curih 1094.10 do 1097.10, Dunaj 799.30—802.30, London 275.67 do 276.47, Newyork 56.695—56.895, Pariz 221.58 do 223.58, Praga 168.10—168.90, Trst 296.80—298.89.

Belgrad. Radi praznika borza ni poslovala.

Dunaj. Belgrad 12.4875.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.48, Budimpešta 90.55, Bukarešt 3.12, London 25.19, Newyork 519.50, Pariz 20.31, Praga 15.38, Trst 27.158, Sofija 3.75, Varšava 58.25, Madrid 84.625.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 125 den., Prištediona 920 den., Kreditni zavod 175 den., Vevče 114 den., Ruše 260—280, Šešir 105 den., Stavbna 56 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 445, kasa 446—447, temini: 2. 449—451, 12. 456—465, 7 odst. inv. pos. 85.75—86.75, agrari 52.50—53. — Bančni pap.: Union 56.50—57, Poljo 15.50—16.50, Hrv. 65, Kred. 94—100, Jugo 91—91.50, Lj. Kr. 125—126, Prišted. 920—925, Srpska 152, Zem. 140—145, Obrt. 38. — Ind. pap.: Guttmann 200—205, Slavonia 5 do 5.50, Slaveks 104—107, Danica 153, Drava 456, Šećerana 465—480, Osj. ljev. 180—190, Brod. vag. 300, Union 305, Isis 25—28, Ragusea 505, Trbovlje 482.50 do 487.50, Vevče 120, Piv. Sar. 220—265, Mlin 20.

Dunaj. Ljubljansko-savska-jadr. 84.85, Živno 130.40, Alpine 41.55, Trbovlje 50.50, Kranjska ind. 36.76, Mundus 190, Slavex 12.

Žito

Na žitnem trgu je opaziti močno nazadovanje cen in sicer radi tega, ker so se zvedeli rezultati južnoameriške in avstralske žetve pšenice, po katerih je tamošnji pridelek jako bogat. To je povzročilo na vseh svetovnih tržiščih nazadovanje cen pšenici, položaj naše žitne trgovine in producentov pa se je ponovno poslabšal. Pri nas kupčija počiva. Z zanimanjem se pričakuje razvoj položaja v žitorodnih krajih.

V **Ljubljani** notirajo:

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt.): pšenica 80 kg 2% 280—282.50, januar 285—287.50, februar 287.50—290, marec 290—292.50, april 295—297.50, maj 297.50—300; moka 0g vag. bl. fko. Ljubljana plač. po prejemu 420—425, rž 72 kg 295—297.50, koruza um. suš. 310, laplatska 315, času prim. suha 295, ječmen bč. 71 kg 315.50—320.

Zaključkov ni bilo. Tendenca mlačna.

Novi Sad. Radi praznika borza ni poslovala.

Les

Na ljubljanski borzi so bili zaključeni: 1 vagon remeljnov, 2 vagona celuloznega lesa in 1 vagon bukovih plohov, skupaj 5 vagonov. Tendenca neizpremenjena.

V Trstu notira sedaj les (v lirah): smreka: škoretine 4 m 8—14 cm, 6—10 mm 340—360, nad 15 cm 370—390, škorete 4 m 8—14 cm 12—15 mm 290—310, nad 15 cm 330—360, deske 4 m 10—15 cm 18—25 mm 250—270, nad 16 cm 270—310, razna smrekovina 4 m 10—15 cm 29—60 mm 250 do 270, nad 16 cm 295—315, morali 4 m 48×48 mm 100×100 mm 280—295, tramiči 4—8 m 8-8—8-11—11-11 145—155, trami 4—12 m 11-13—24-29 145—155; bukev: parjena obroblj. I., II. 530—570, neobroblj. 470—500, nar. obroblj. 330—350, neobrob. ljena monte 270—290, tavolete 2.25 m 10—29 cm 5 mm 530—570, testoni 2.25 m, 10—29 cm 20 mm 210—250 lir.

Živina

V Milanu notirajo prašiči 7.20 lir za kg žive teže. Za govejo živino je čvrsta tendenca in notirajo: voli I. 4.50—5.30, II. 3.70—4.40, III. 2.30 do 3.60, krave I. 3.90—4.80, II. 2.80—3.70, III. 1.90 do 2.70, biki I. 4.10—4.80, II. 3—4 lire za kg žive teže.

Na dunajski prašičji sejem 8. t. m. je znašal dogon 14.461 glav (10.839 pršutarjev in 3629 špeharjev), od tega iz Poljske 8697, iz Jugoslavije 2579 in iz Romunije 2346 itd. Edino pršutarji so se podražili za 5 grošev. Notirali so: špeharji 2.25 do 2.35, angl. križani 2.05—2.35, kmetski 1.90—2.20, stari 1.95—2.05, pršutarji 1.70—2.25 (izjemno 2.30) šilinga za kg žive teže.

Na praški sejem 7. t. m. je znašal dogon prašičev 4869; od tega je bilo iz Jugoslavije 42 pršutarjev, ki so notirali 9.70—11 Kč, nadalje 525 špeharjev, ki so dosegli 11—11.50 Kč za kg žive teže. Nadalje je bilo tega dne na mesnem trgu prodanih 200 zaklanih jugoslovanskih špeharjev po 12.70 do 14.25 Kč za kg.

Premog

Domači premogovniki so polno zaposleni. Pomanjkanja vagonov ni čutiti. Pač pa zelo vpliva na trg dejstvo, da mora Trboveljska skoraj celo produkcijo debelega premoga oddajati železnicam, ki so s premogom zelo slabo založene in se morajo sedaj za vzdrževanje obrata nabavljati velike količine premoga. Zaradi tega so se dobave industrije in trgovini morale zelo skrčiti, mali premogovniki pa ne morejo sorazmerno toliko povišati produkcije, ozir. v prvi vrsti oddajajo starim odjemalcem. Povpraševanje je prav znatno in nikakor ne popušča. Ker boljših vrst ni dobiti, prehaja konzum k porabi tudi slabših vrst in jemlje premoge nižje sortacije. Cene so ostale neizpremenjene in notirajo (vse fko vag. rudn. post.): rudniki TPD: kosovec 320—340 Din, kocke 300—310, orehovec 260 do 270, grahovec 180—185 in zdrob 100—140; ostali rudniki: lignitast kosovec 110—140, rjavi slab 225 do 235, najboljši 340 tona. Nadrobna cena za tono je 440 Din, z avrečo 50 kg 30 Din.

Položaj v inozemskih premogih je od našega zadnjega poročila sem (28. nov.) v glavnem neizpremenjen. Povpraševanje je še vedno znatno, vendar inozemski premogi radi uvozne carine in visokih prevoznih tarif ne pridejo v poštev. Dočim se iz Češke in Šlezije premog bolj težko dobi, ga je v Porurju in Angliji dovolj. Angleške cene so sedaj 11—19 šilingov (fob), za koks 18.6 do 28 šilingov. Gornješlezijski premog je v glavnem od zadnjega zvišanja neizpremenjen; Cene za prvovrstni premog so šle gor. Češki premogi so v ceni neizpremenjeni. Izredno veliko povpraševanja je za koks, ki se ga sedaj največ uvaža iz Šlezije, Porurja in Anglije; saarski koks pa je svojčas najcenejši postal radi izrednega povpraševanja predrag. Konsum koksa narašča, ko se vedno bolj množe centralne kurjave, ki trošijo koks. Ostravski koks je ves razprodan in revir ne sprejema več naročil; ves izvoz je ustavljen. V splošnem je položaj v koksu zelo napet. Poleg tega je še omenjati, da se prevoz zelo zakasnjuje: čakati je treba 4—6 tednov na blago.

Dopisi

Jesenice

Umrl je tovarniški zidarski polir gospod France Vitovšek, rodom Čeh. Bil je mnogo let na Jesenicah ter se je skoro popolnoma priučil slovenščini. V Češkoslovaški ima dva brata, eden je duhovnik, drugi pa general. — V torek dopoldne je umrla soproga tovarniškega mojstra gospa Ana Merlič.

Število radio-amaterjev je v zadnjih dneh zelo poskočilo. Gospod P. Š. ima polne roke dela z inštalacijami in montiranjem aparatov, a še vedno se priglašajo taki, ki bi radi imeli to zanimivo iznajdbo doma med štirimi stenami. Ako bo v novem letu šlo tako naprej, bodo kmalu vse »gostilne« prazne, ker bodo amaterji raje sedeli pri topli peči ter poslušali, kaj se godi po svetu.

Trbovlje

Gradbena podjetnost v letu 1928. Kakor v vseh bolj obljudenih krajih, tako se tudi v Trbovljah neprijetno občuti pomanjkanje stanovanj. Temu so želeli odpomoči vsi, ki to sploh morejo. — Tako je na primer občina zgradila v Trbovljah šest novih hiš s 24 stanovanji, dve hiši pa preuredila v osem stanovanj. V Hrastniku je postavila »Dom upokojencev«, v katerem je dobilo stanovanje 24 družin. Vsega skupaj je torej trboveljska občina spravila pod streho 56 družin. Tudi zasebniki, med njimi zlasti zadruga »Dom in vrt«, so storili svojo socijalno dolžnost, Zadruga »Dom in vrt« je postavila tri enodružinske hiše, ki pa žal še niso gotove. Vsi ostali zasebniki so pa zgradili več hiš s približno 30 stanovanji. Med temi je velika trgovska hiša trgovca Radeja. — Javnih zgradb se je zidalo sicer manj kakor stanovanjskih hiš, kar se je pa zgradilo, je zelo pomembno za gospodarski, kulturni in socijalni napredek tukajšnjega prebivalstva. Te zgradbe je zgradila občina sama. — Zgradila je moderno meščansko šolo; gradi se pa še in bo v tem letu gotovo letno in zimsko kopališče z vsem komfortom, hladilnica, ki bo opremljena z vsemi modernimi tehničnimi napravami, a poleg hladilnice je predvidena še klavnica. Med javna dela se lahko šteje tudi tržnica z eno večjo in 16 malimi lopami, dvoje javnih stranišč, trije betonski mostovi in 700 m dolgi vodovod na Terezijo. Pri vsem tem je našel kruha marsikdo in želeti je, da se stori, kar je mogoče, da se zmanjša pomanjkanje stanovanj in omeji brezposelnost. Na to so merodajni činitelji že mislili. Tako na primer namerava Vincencijeva konferenca v Trbovljah zidati zavetišče za približno tisoč otrok, kjer bo tudi javna ljudska kuhinja.

Brežice ob Savi

Sadjarsko in vrtnarsko društvo. Na Treh kraljev dan je bil občni zbor tuk. podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva. Udeležba je bila zelo pičla. Novi odbor bo moral najprej razmišljati, kako poglobiti idejo o sadjarstvu in vrtnarstvu v slehernem kotičku tako lepe, v naravnih zakladih tako bogate brežiške okolice. Hudo je slišati očitek: Lep kraj, kar se pa tiče sadjarstva, vrtnarstva kakor tudi vobče kmetijstva, pa najnazadnjaški. Ta madež moramo odstraniti! Ni to dosti, da podružnica obstoji skoro samo iz odbora in se oklepa sama sebe. S svojimi silami mora ven med ljudstvo; Saj smo vsi sinovi skromnih slovenskih domov. Zakaj bi te naše nam nad vse ljubljene domovine ne okrasili, ne pomagali jih dvigniti na ono višino, ki so jih že davno zaslužili? Pri nas mora biti raj na zemlji! Narodu moramo kazati nove smernice, ki si jih tako želi. Koliko je dobrih ljudi v okolici, ki žele pojasnil, zakaj so pri vsem svojem trudu doslej naleteli na neuspeh. To se je ravno pokazalo na občnem zboru. Take sile vežbati, vaditi, kazati pota po zboljšanju v svojem gospodarstvu, jim neuspehe tolmačiti, to naj bo cilj podružnice. Če postane žarišče tega dela, bo risalnica meščanske šole za občni zbor kmalu premajhna. Pred durmi Zagreba smo. Zagreb rabi vsak dan več, ker vsaki dan raste na številu prebivalstva. Moramo se zavedati, da trk odjemalec, kakor je Zagreb, rabi veliko in lepih, finih stvari. Čim lepši pa so predmeti, tem lažje se jih razpeča za dobro ceno. Če mu pa nudimo nekaj vsakdanjega, pa nas bo omalovaževal. Okolica se zaveda tega, kako si pomagati, pa ne ve. Ne en sam, v združenih močeh je jakost, napredek; ljubezen do dela, do procvita bo rastla sama od sebe.

Ptuj

⊕ **Ptujsko gledališče.** V petek, 11. januarja šesto gostovanje Mariborčanov v senzaciji letošnje sezone Berstlovi moderni komediji »Dover-Calais«. Nad vse interesantno aktualno dejanje, izvrstna igra in mariborske nove dekoracije — vse to zasluži razprodano hišo!

*

Slovenjgradec. V nedeljo, dne 6. jan. 1929 se je vršil v Šmartnem pri Slov. gradcu ob zelo dobrem obisku občni zbor krajevne organizacije SLS za l. 1928. Poročal je obl. poslanec g. T. Ovčar o pomenu in delovanju kraj. organizacije, kakor tudi o delovanju obl. skupščine. Izvolil se je tudi novi odbor, v katerega so bili izvoljeni ugledni somišljeniki. Istega dne se je vršil enak občni zbor v Št. Janžu pri Dravogradu. Zbor je bil prav dobro obiskan. Potrjen je bil stari odbor. Govoril je g. načelnik kraj. organizacije, nadalje obl. poslanca gg. Ovčar in Guzej. Prvi je poročal o delovanju organizacije, ostala dva pa o splošnem političnem položaju in o delovanju obl. skupščine. — Društvo vojnih invalidov je v hotelu »Golle« napravilo stalen kino. Ker bo ta naprava služila dobremu namenu in je pričakovati, da bodo filmi prav dobri, bo gotovo tudi obisk kina prav povoljen. — Posestvo Arnold, bivše Kramarjevo, je kupil g. dr. Rasto Kunc, notar v Slov. Gradcu.

Mežica. Svinčeni rudnik je priredil, kakor v prejšnjih letih, tudi letos šolski mladini osnovne in meščanske šole v Mežici bogato božičnico. Razdeljenih je bilo: 55 oblek, 65 parov čevljev, 53 hlač, 79 majc, 66 srajc, 32 predpasnikov, 7 klobukov in čepic, 23 metrov platna, 100 štren preje, 107 učnih knjig in 30 raznih uporabnih predmetov za šolo. Prireditev je bila zaključena z izdatno pogostitvijo otrok v šolski kuhinji. — Krajevni šol. odbor in upravitelja osnovne in meščanske šole v Mežici se tem potom najiskreneje zahvaljujejo ravnateljstvu rudnika, da je iz lastnega nagiba dalo na razpolago potrebna sredstva in s tem omogočilo prireditev božičnice. Posebna hvala pa gre L. Bargatte, soprogi generalnega ravnatelja rudnika, za njeno požrtvovalno delo pri nakupovanju in razdeljevanju daril.

Sladka gora. Na praznik sv. Treh kraljev se je tu ustanovila vodovodna zadruga, ki bo oskrbovala s pitno vodo kraje Sladka gora, Polže in St. Mihael. S tem je storjen prvi korak, da se ustreže dolgoletni želji in resnični potrebi vseh treh vasi, pa tudi romarjem, ki o Veliki maši prihajajo na Sladko goro v številnih procesijah zlasti iz Prekmurja in Medmurja in raznih župnij iz Slovenskih goric. Upamo na uspešno podporo merodajnih činiteljev tega za velik okoliš prepotrebnega podjetja.

Trije tički s Posavja

(Izpred sodišča.)

Pri ljubljanski elektrotehnični tvrdki Kolar sta bila zaposlena kot vajenca Ivan Jemc in Albin Hvastja iz Savelj. Obtožnica pravi, da je Ivan kradel kot sraka, Albin pa je pri tatvini sodeloval na ta način, da je predmete naprej prodajal. Na isti način je mladima fantoma pomagal in jim dajal potuho že nekoliko starejši Kregarjev Ivan iz Kleč. Ta Kregar je namreč od fantičev kupoval pokradene predmete, čeprav je, kakor pravi obtožnica, vedel, da izvirajo vse stvari iz nepoštene posesti. Kregar se je bil namreč svoj čas učil kot vajenec pri isti tvrdki ter bi mu morale biti razmere tamkaj dobro poznate. Obtožnica trdi, da je tudi sicer Kregar kot izučen monter moral vedeti, da za takšno malenkostno ceno ni mogoče prodajati takšnih predmetov, kot sta to delala mlada vajenca. Obtožnica dalje pravi, da je Ivan Jemc zelo dober človek in je ukradene predmete tudi daroval. Fant je menda zelo otročji in se zelo rad sladka s kakšnimi dobrimi stvarmi; to ga je najbrž speljalo k tatvini. Pokradel je pri tvrdki za par tisočakov raznih elektrotehničnih predmetov, kakor radioslušalk, banan, vtikal, raznih žarnic, električni zvonec voltmeter, žepne baterije, akomulator, nočne svetiljke, električni števec, električni likalnik, večjo množino bakrene, povoščene in drugačne žice itd. Ivan je dobil 2 meseca ječe, Albin 1 mesec ječe, Kregarjev pa 3 tedne ječe.

Sveta življenje in vrvenje

Tudi medicina še tava v temi

V zalogi Kiepenheuer je izšla G. Bennova »Zbrana proza«, v kateri se nahaja tudi naslednji sestavek o medicinski vedi:

Bleuler, ordinarij za psihiatrijo v Curihu, opisuje v svoji neprimerljivi knjigi »Autistično-nedisciplinirano mišljenje v medicini« smešnosti v notranji manipulaciji: »Kislo zelje je bilo v Curihu ob vsaki priliki, ko se je bilo mogoče brigati za uživanje hrane, prepovedano kot težko prebavljiva jed; v Bernu pa kislo zelje ne le ni bilo samo na sebi lahko prebavljivo, marveč je pomagalo prebavljati tudi druge reči; in to se je utemeljevalo z učenimi kemičnimi razmotrivanji in ne morda z razširjenimi ljudskimi

Svetovni mojster dr. Willy Böckl je postal poklicni dresalec in učitelj. Dr. Böckl je bil doslej kot inžener zaposlen pri Avstrijskih Steyer-Werke.

predstavami.« — Enkrat se pripisuje gnitje zob kislini, ki se nahaja v slini in se v tem zmislu odreja nega zob; kmalu nato pa je alkalična esenca ust vsemu kriva. Nekaj let se je zahtevalo, da se dojenčkom čisti nebo in se tako obvarujejo pred okuženjem; potem pa se je ta nauk zavrgel, češ da je čiščenje neba nevarno in ga je treba opustiti. — Nekaj časa se je pobijalo zastrupljenje krvi z alkoholom, ki da naj stoji za ped visoko v želodcu; toda potem je njegovo razredčenje tako slabo, da mora veljati kot nevaren. Z eno besedo: »dejansko je bilo mogoče do nedavna ozdraviti le prav malo bolezni; in tudi sedaj še ne mnoge; večina bolezni ozdravi sama po sebi ali pa sploh ne«. — Nič manj odkrite niso opazke profesorja Groteja v Halle o čisto slučajnih učinkih zdravil: »Neizmerno znamenito dejstvo, da je toliko in toliko organskih in anorganskih snovi, ki imajo poseben učinek na organske celice vretenčarjev, se da pojmiti le iz slučajev. Kakšna je notranja zveza med petoprstnikovim strupom in stanico srčnega živca, med opijevo lužno soljo in živčno stanico, med kininovo lužno soljo in malarijnimi tvorbami — nam je zaenkrat docela nerazumljivo.« — Tako torej tudi medicina kljub vsemu velikemu napredku še v mnogočem tava v temi in čez tisoč let se bo zdel najbrže marsikak današnji medicinski nauk in marsikaj iz današnje medicinske prakse zmotno in smešno, kakor se danes posmehujemo srednjeveški apoteki. Življenje je pač brezdanja tajna, ki ji znanost beleži in raziskuje pojave, bistvo samo pa ji je nedostopno.

Trocki v pregnanstvu

Lev Trocki, desna roka velikega Ljenina, živi sedaj kot izgnanec v Alma Ati, glavnem mestu Kazakistana. S svojo ženo in najstarejšim sinom Levom prebiva v enodružinski hišici v predmestju. Preko poletja je imel pri sebi tudi svojega vnučka, ki se je pa pred zimo vrnil k materi v Moskvo. Trockega neprestano strogo nadzira policija, vendar tako, da ga v ničemer ne nadleguje. V mestu in okolici se sme svobodno gibati. Osebnih znancev v mestu nima in živi dokaj samotarsko. Na cesti ga je videti samo tedaj, ko gre na pošto ali kaj kupit. Mnogo hodi s sinom na lov. Živahno si Trocki dopisuje z Radekom, Rakovskim in drugimi voditelji opozicije, ki žive kakor on v pregnanstvu. Dnevno dobiva po 5 do 25 pisem, dalje najvažnejše ruske dnevnike in nekaj inozemskih časopisov. — Osrednji odbor komunistične stranke prispeva za njegovo oskrbo 50 rubljev mesečno. Razen tega dobiva honorar za svoje knjige in spise od državnega založništva. Življenje v Alma Ati je prilično ceno, tako da Trocki s svojimi dohodki čisto dobro izhaja. Trocki zelo veliko čita in piše. Sedaj piše istočasno tri knjige: Socialna demokracija in fašizem, Nauki kitajske revolucije in Revolucija v permanenci. Prva, ki se ne dotika ruskih razmer, bo morda izšla v Rusiji, ostali dve v inozemstvu. Poleg tega piše Trocki svoje spomine, ki so pa namenjeni zgodovini in jih zaenkrat ne namerava objaviti. Tako poroča »United Press«.

Kje se vzgaja okus množic

Če sodimo po obiskih na umetnostnih razstavah in v muzejih, moremo trditi, da je po vsej priliki dve tretjini ljudi, ki si izobrazujejo svoj okus izključno ob tem, kar nudijo izložbe po trgovinah. Ne samo pri nas, marveč sploh povsodi. Iz tega postane takoj jasno, kako velik pomen morejo imeti trgovske izložbe za estetično vzgojo naroda. To tembolj, ker nudi trgovina to, kar razstavlja, tudi neposredno v nakup in krijejo široke množice tu vse svoje potrebščine. Ogromnega pomena je tedaj, ako se trgovina zaveda svoje dolžnosti nasproti splošnosti in nudi na ogled in nakup samo take izdelke, ki so resnično lepi in obenem praktični, koristni, trpežni. Da bi trgovina zavestno, brezizjemno in trajno krenila na to pot, so uvedli v Nemčiji veliko gibanje, ki ga vodijo dr. Redslob, državni varuh za umetnine, ravnatelj G. Bach i. dr. Geslo je: Proč z vsakršnim tovarniškim kičem! Umetna obrt naprej! Trgovina vodi produkcijo in konsum po poštenih gospodarskih in pa estetičnih načelih. Tudi vsi izdelki, ki so namenjeni najširšim ljudskim slojem, morajo odgovarjati tem načelom. — Tako v Nemčiji, kjer so uspehi te propagande že povsodi vidni. Nekoliko se v tem pravcu svita že tudi pri nas.

Učinki dinamita pri vlomu v poštno blagajno na postaji Kattern pri Vratislavi. Vlomilci so odnesli 15.000 mark.

Apostol nove svetovne revolucije

Komunisti so apostoli krvave socialne svetovne revolucije, ki je tem bolj verjetna, čim nepopustljivejši so njeni nasprotniki. Katoliška cerkev ima poslanstvo duhovne svetovne revolucije, ki naj ustvari en hlev z enim pastirjem. Sedaj se je pa oglasil nekdo, ki propoveduje nekako znanstveno-politično svetovno revolucijo, katere cilj bodi svetovni direktoriat na čelu Združenih držav vsega sveta. To je sloviti angleški pisatelj H. G. Wells, čegar tostvarno delo »Odkrita zarota« je izšlo pravkar pri Zolnayju v nemškem prevodu. Vodilna misel Wellsove knjige se da izraziti v enem stavku: Svet je nepopoln, človeško življenje je polno pomanjkljivosti in protislovij; vzroke tega more spoznati razglabljajoči duh in s pomočjo pameti se dajo rešiti vsa vprašanja o boljši ureditvi sveta, ki ji more biti temelj le Unija vseh držav na svetu pod vlado svet. direktorija. Tega Wells ne misli doseči čez noč, marveč polagoma, in to zgolj s pomočjo pravega spoznanja. Demokracija, socializem in ostale napredne sile sodobnega sveta — pravi Wells — bolehajo na pomanjkanju pravega spoznanja. Zato je prva in glavna dolžnost vseh pravih duhov, da osnujejo odkrito zaroto za širjenje pravega spoznanja. Ta zarota bo izprva pač le konventikel maloštevilnih duhov, ki imajo pravo znanstveno spoznanje; toda spoznanje se bo epidemično širilo v vedno širše kroge in nekega dne bomo imeli svetovni direktorij kot organičen, naraven uspeh jasne pameti. — Z nadnaravnim Wells ne računa — zidati hoče novo svetovno stavbo na pesek.

V dveh treh vrstah

Tihotapska smola. Na poljsko-nemški meji pri Guttenbergu se je med vožnjo poškodoval neki avtomobil. Pristopil je mejni stražnik in presenetil šest tihotapcev, ki so vozili s seboj pet stotov tobaka.

Azijsko oranžno muho so z južnim sadjem zanesli na Madžarsko. Mrčes je povzročil na jesenskem sadju veliko škode.

80.000 jaje je zgorelo v skladišču tvrdke Ernst Steinhoff v Berlinu.

18 letni pilot Fisbach je startal za polet v Indijo na progi Lyon—Marseille—St. Raphael—Rim.

Praški Narodni muzej in Narodno gledišče preideta še v teku letošnje pomladi v državno last. Tostvarni zakon se že pripravlja v prosvetnem ministrstvu.

Iz strahu pred ženo je osem dni blodil okoli neki pekovski mojster iz Cartresa v Franciji. Bil se je nekoliko zamudil in si ni upal domov. Blodil je kakor izgubljen med Versaillesem in Le Mansom, dokler ga ni ustavilo orožništvo. Bili so ga povsodi iskali in domnevali, da je najbrže postal žrtev zločina.

Stalno živi v Italiji 150.000 tujcev; leta 1881 jih je živelo le 60.000, leta 1921 110.000 in leta 1925 140.000.

»Stric Tomovo kočo« bodo igrali letos v Hudožestvenem teatru v Moskvi.

49.000 dijakov je sedaj na visokih šolah v Sovjetski Rusiji.

Razstavo verske zgodovine pripravljajo v Eremitaži v Moskvi.

Nad 15.000 nameščencev ima praška mestna občina v svojih uradih in podjetjih.

Rokopis »Tisoč in ena noč« je prejela v dar Ruska akademija znanosti v Ljeningradu. To je edini popolni rokopis tega dela v SSSR.

Ruski pisatelj in časnikar M. K. Pervuhin je umrl v Rimu, kjer je živel že dvajset let.

•

Dvoumna ocena. »...z eno besedo je to knjiga, ki jo z veseljem odložimo!«

V šoli. »Ti zopet ne poslušaš, Medvedi! Tak kdaj je bila tako imenovana ledena doba?« — »Pozimi, gospod učitelj!«

Odkodi možem sivi lasje. Ona: Slišiš, tu-le čitam, da moškim prezgodaj osive lasje zaradi klobukov.« — On: »Zaradi ženskih klobukov, da!«

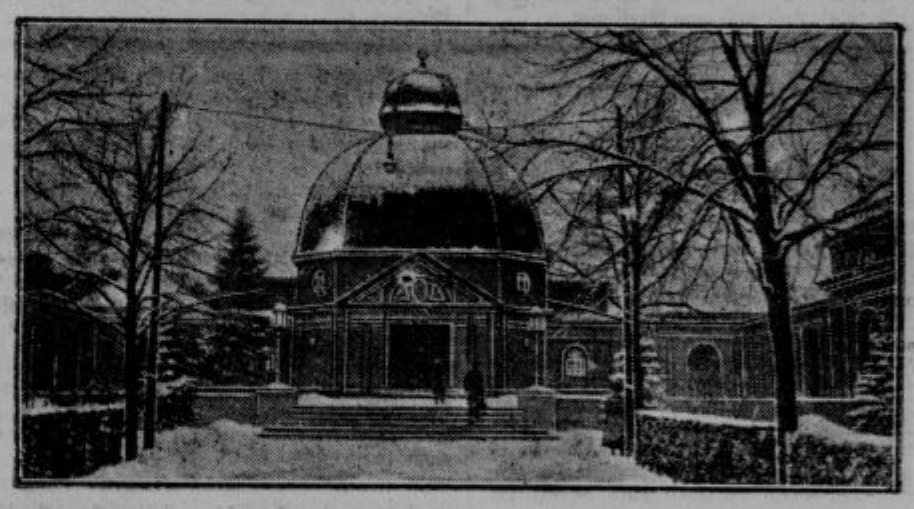

Krematorij v Berlinu na Baumschulenwegu, ki je največji zavod za sežiganje mrličev v Nemčiji. Mrliče sežigajo v 1000 stopinj vročem zraku. V poldrugi uri ostane od mrliča samo še približno 1 kg pepela. Sežiganje mrličev je v Nemčiji neenako razširjeno: na katoliškem Bavarskem sežgo 10 odstot., v Thüringenu 55 odstot., na Pruskem 20 odstot. mrličev. V Berlinu samem imajo tri velike krematorije.

Batinanje v Sovjetski Rusiji

V Moskvi se je te dni zaključil takoimenovani »ludorvajski proces« V Ludorvaju so vaški sovjetski funkcionarji neusmiljeno batinali kmete. Proti temu so kot zastopniki državnega pravdništva in javnega mnenja vložili tožbo prokurator oblastnega sodišča, zastopnik društvenih organizacij in zastopniki listov. Na razpravi so tožitelji pripisovali glavno krivdo »kulakom« (kmetom, ki so se znali obogateti tudi v novih razmerah), ki so prodrli v sovjete. Toženci so se branili, češ da so enako kaznovali tako bogate kakor revne. Toda tožitelji so odgovarjali, da so bogate tolkli le navidezno, reveže pa so razbičali do krvi. Zagovorniki so naglašali, da se je z »batinanjem v masi« hotela utrditi disciplina za bodočnost; vaški svet ne bi bil tolkel vasi, če vas ne bi bila na to pristala. Po 26 urnem posvetovanju je sodišče obsodilo glavne obtožence Mamjatova, Bjegrševa in Sergjejeva na desetletno ječo in zaplembo premoženja, Ivanova na sedem let ječe, ostale na manjše kazni. — Batinanje v Sovjetski Rusiji torej ne »nese« in bo zato hitro prišlo iz mode.

Koliko popijejo na Češkoslovaškem

V češkoslovaškem senatu je senator dr. Vesely te dni navedel, da se popije v republiki letno za pet milijard čeških kron alkoholnih pijač. To bi znašalo dnevno po 1 Kč na vsakega prebivalca (14 milijonov duš), ne izvzemši žensk in otrok.

Nevarno povišanje...

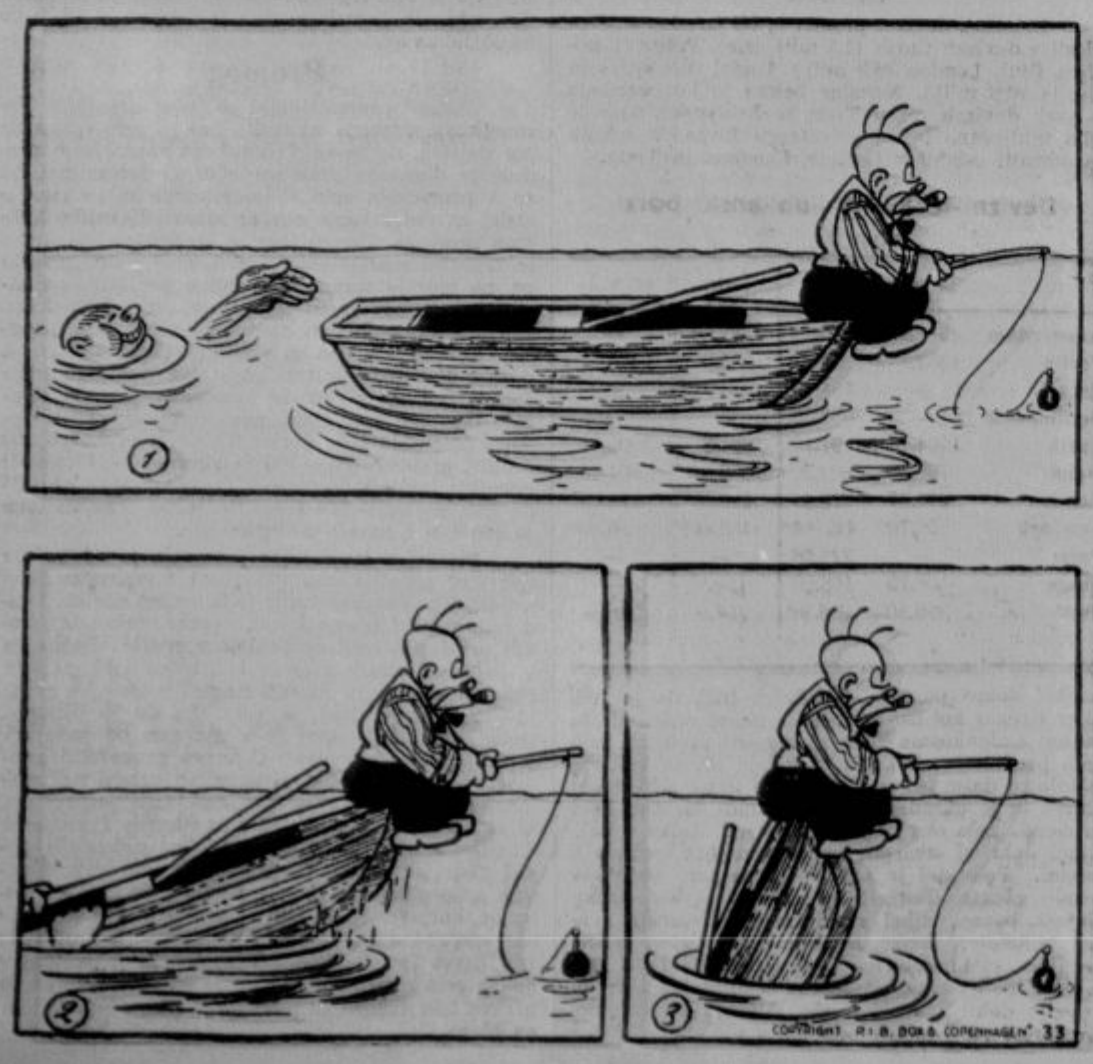

Previdnost je vselej na mestu.

»Janko, ali pa tudi kaj misliš na to, kar si mi včeraj obljubil?«

»Ne, draga ženka; premislil sem si. — Toda, povej mi, kaj sem ti pa prav za prav obljubil?«

Za duha in srce

Krščanstvo v Rusiji

Komunistični pisatelj Marijinski se v članku »Na verski fronti« v XII. zvezku moskovskega boljševiškega mesečnika »Novi mir« peča z naraščajočim vplivom krščanske vere v Rusiji, v čemer vidi pisatelj seveda veliko nevarnost za boljševizem kot svetovni nazor zgodovinskega materializma. Da ne bi njegovih interesantnih izvajanj količkaj predrugačili, jih navajamo dobesedno:

»Cerkveni ljudje vseh struj in barv so bili primorani vpoštevati izpremenjene razmere, ki jih je ustvarila revolucija, če niso hoteli sploh zginiti z lica zemlje. Cerkev hoče osvojiti delavsko množico in se z neverjetno gibčnostjo prilagoduje našemu življenju. Izpremenila je popolnoma obliko in vsebino svoje propagande, ker razume, da bo kos sovražnikom samo takrat, ko osvoji njegovo orožje. Nekdanji nemarni in dokaj neizobraženi pravoslavni župniki so izumrli ali pa nimajo velike vloge v sedanjem boju. Rodil se je nov rod, ki sočutno opazuje socialno-razdiralno delovanje katoliške črne vojske (»ecclesia militans!«) ter umeva uporabljati tudi po baptistih izvajano amerikansko kričečo reklamo! Posledice so prekričeče, da bi jih pregledali. Po uradnih podatkih imamo na ozemlju sovjetske zveze nad 50.000 župnij, nad 300.000 duhovnikov različnih veroizpovedi in do 100.000 menihov. Verski pokret med mladino in ženstvom je osmešil vse delovanje komunistične omladine ter Zveze brezbožnikov. T. zv. krščanske organizacije so nad vse nevarne, ker odtujujejo vedno bolj kmete in delavce sovjetski politiki. Dejstvo je tu in ga ne moremo utajiti. A vprašati moramo, kako je to mogoče? Življenje nam nudi odgovor na vsakem koraku. Po vseh glavnih mestih: v Leningradu, Moskvi, Harjkovu, Minsku, obstojijo bogoslovske fakultete (v Petrogradu jih je pet: pravoslavna, katoliška, protestantovska i. dr.). Stotine njih dijakov so se davno povzpeli nad omejeno obzorje predvojnega semeniška. Razen teoretične skolastike in božje službe se učijo nemščine, »socialistične« in »krščanske« etike imajo svoje vaje in se urijo za govornike. Po vseh javnih knjižnicah srečate vedno redkobesedne mladeniče, ki so zatopljeni v starinske debele knjige in se tiho pogovarjajo. To so bodoči člani popovskega generalnega štaba. Vneto kupujejo komunistično slovstvo, in pred kratkim je razglasilo škofijsko zborovanje tuljske duhovščine, da mora imeti vsak župnik Marksov »Kapital«! Še pred kratkim so poročali listi o neverjetni zgodbi. V vladimirski tovarni »Komunistična avangarda« je zbral pop Jevljev po beeni agitaciji 2000 podpisov pod zahtevo nove cerkve na tovarniški parceli! Jevljev ima za glavnega agitatorja skromno oblečenega mladega diakona: lani je dovršil petrograjske bogoslovske tečaje, sijajno obvlada komunistično »politično abecedo« (obvezni šolski predmet), študira zgodovino verstva, pише verske pesmi za župljane in vodi večerna predavanja o »tekočem delovanju«. V Ljeningradu in povsod nastopajo popi v delavskih zborovanjih z dokazi, da krščanstvo ne nasprotuje socializmu, temveč je potrebni ideološki dodatek, brez katerega sploh ne more biti socialistične prakse! V donskih premogovnikih vabijo popi delavce k maši pod pretvezo, da »je bil Kristus borec za proletarsko srečo«. Njih letaki visijo povsod. Sektanti, posebno iz Amerike podpirani prekrščenci, so prvi razumeli izrabiti hrepenenje preprostega človeka po duševnem užitku. Njim sledijo pravoslavni in katoliki. Sport, kulturne kinopredstave, zanimiva predavanja, lepo petje, zazibajo marsikaterega sodruga, ki pogreša to mirno, vzgojno ozračje v komunističnih klubih in krožkih. — So krščanski sektanti, ki gredo tako daleč, da pustijo zmešanega izpreobrnjenega delavca celo prižigati svečko pred Ljeninovo novo podobo, češ, »saj je bil tudi apostol in dobrotnik trpečega ljudstva,« in prepevajo svoje sektantske himne po melodiji Internacijonale. — Socialno-zaščitno delovanje po katoliškem vzorcu predvideva bolniško zavarovanje, ki je izdatnejše kakor državno, dobrodelnost v vseh oblikah itd.. Sredstva vedno pritekajo iz prostovoljno prispevanega zaslužka. Delavci tega ali drugega podjetja redno žrtvujejo verski občini dnevno plačo. Seveda je to mogoče samo pri medsebojni popolni solidarnosti, in dejansko vidimo v veletovarnah pod Moskvo, v ukrajinskih železniških delavnicah in drugod, podjetja, kjer bo verska strnjena množica kmalu izprla vsakega komunista, če napada in zasmehuje njih prepričanje. Nekdanje sovraštvo med posameznimi verskimi strujami se je umaknilo složnemu delovanju. V t. zv. »bratovščinah evangeljske vzajemne pomoči« na deželi mirno sodelujejo baptisti in pravoslavni. Vsako preganjanje le zaostri nasprotovanje, in v ječe vtaknjene odbornike takoj nadomestijo novi nasledniki. S pritiskom se ničesar ne doseže. Preganjanje le rodi mučenike. V orlovski in tambovski guberniji smo ugotovili več slučajev veronauka v šoli. Sovjetski učitelji so molče trpeli to zlorabo šolskih prostorov, da živijo lahko naprej v deželi! Obstoji neštevilo prepovedanih cerkvenih šol. Naučiti moramo prebivalstvo, da so mu samo škodljive, sicer bo vse pobijanje zaman. Čaka nas velikansko delo, toda nevarnost je prevelika, da bi se zbali dela. Letos je bilo v okolici Moskve pri spovedi in obhajilu do 90% ljudskošolskih učencev! V Moskvi sami, v šoli II. stopnje (gimnaziji) v Sokolnikih je izjavilo 35% učencev, da so »verni«. In v Permi je ugotovila zasebno razposlana vprašalna pola, na kateri se ni bilo treba podpisovati, v popolnem nasprotju z uradnimi podatki sledeče: med dijaki prvih štirih letnikov ima doma svete podobe 70%, nosi svetinje na vratu 15%, moli k Bogu 28%, gre k maši 27%, vidi duhovnika pri starših v hiši 30%. Tukaj pa so podatki za dijake starejših letnikov: veruje in vrši obrednosti 13%, ne veruje 66%. Tako vedno nazaduje v drugem desetletju revolucije njeno protiversko prodiranje v dušo mladine in rodbinsko življenje. Mislimo na nevarne posledice, dokler ne bo prepozno!«

Ta izvajanje govore sama po sebi zelo zgovorno o strahu, ki ga imajo boljševiki materialisti pred naraščajočim vplivom preganjanega krščanskega verstva; zato mislimo, da nadaljnji komentar ni potreben.

* * *

Papa i hrvatski narod. Spisal Juraj Kocijanič. 500 strani. 70 Din. — Juraj Kocijanič, župnik in dekan v Odri kraj Zagreba je napisal o odnošajih med papeštvom in hrvatskim narodom veliko, 500 strani obsegajočo knjigo, ki hrani v sebi nebroj zgodovinskih podatkov, za kar je bilo potrebno mnogo študija. Saj je navedeno nič manj kakor 57 virov, iz katerih so ti podatki izčrpani, poleg drugih manjših, ki so navedeni še v tekstu. Rokopis je pregledal vseučiliški profesor-zgodovinar Vjekoslav Klaič, kakor tudi dr. Zagoda in dr. Barac. Knjiga je apologetična, pa stvarna in se priporoča tudi našemu čitajočemu občinstvu. Ima 80 ilustracij in se naroča tudi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Dr. Slavko Ježić: Francuska književnost do kraja klasičnog doba (842—1715). Zagreb 1928. Niti Slovenci, pa tudi ne Srbi in Hrvati, niso dosedaj imeli priročne knjige za francosko književnost. Ježićevo delo je zamašilo to vrzel. Prikazuje nam francosko književnost do konca klasične dobe, to je do začetka 18. stoletja. Lepo opremljeno knjigo, ki ima bogato bibliografijo in je zelo točno izdelana, je priporočati ne samo onim, ki se specielno bavijo s francosk. slovstvom, temveč vsakemu inteligentu, kajti brez poznanja klasične dobe francoske literature (Corneille, Racine, Molière) ni razumevanja drugih slovstev.

Drobiž

Izšla je 1. številka časopisa »Jugoslavija u Francuskoj«, organa jugoslavenske kolonije u Francuskoj (Pariz Ve, rue des Ecoles, 21.) Med drugimi omenjamo članek našega rojaka, dr. Vekoslava Kuharja, Jugoslovanski naseljenci u Francuskoj. — V Tratu je izšel znani narodni kalendar za Istru 1929 pod naslovom »Franina i Jurina«. Prinaša tudi nekaj narodnega blaga, med njimi znano »Popuhnil je tihi vetar ... — Beograjsko književno podjetje »Nolit« je izdalo 1. številko revije »Nova literatura«, ki nosi močno literarno-komunistično obeležje in hoče propagirati internacionalizem. Zato imamo v njej sestavke od Henri Barbusse-a, Gruanda Pohla in Leona Lania. Od domačih pisateljev so zastopani dr. Gavella, direktor belgrajske drame, prof. Lj. Babič, Cesarec, Vasič in dr. Sestavki so vsi usmerjeni v neki novi antiburžuazni svetovni nazor. Stvar sicer ni nič kaj posebna in mestoma zelo bombastična, najbolj poučen je članek Gavele o Poteh k novemu teatru, ki se naslanja na novi ruski teater. — Izšla je v Belgradu tudi 1. številka II. letnika revije »Strani pregled«, ki jo izdajata univ. profesorja Miloš Trivunac in Miodrag Ibrovac. Nje namen je predvsem poročati o tem, kar se piše o naši književnosti v inozemstvu, prinaša pa tudi druge literarne članke. V prihodnjih številkah izide več člankov slovenskih sotrudnikov, v zadnjo je napisal dr. Pavel Brežnik razpravo »Skračivanje naziva na početna slova«.

Sport

NEDELJSKE ZIMSKE PRIREDITVE dne 13. t. m.

Smuške tekme:

Izbirna smuška tekma na Bledu na 18 km, otvoritev smuških skakalnic na 20 in 60 m. Prireditev SK Bleda. Savezni delegati: gg. dr. Ivo Pirc, ravn. Perhavc, dr. C. Pavlin, Gnidovec. Prve letošnje skakalne tekme.

Smuška tekma na 18 km. Prireditev SPD v Kranjski gori. Savezni delegat ravn. Pirkmayer.

Skupinska smuška tekma na Pohorju v prireditvi SPD Maribora. Savezni delegat Vekoslav Golubovič.

Smuška tekma mladine v Dovjem-Mojstrani na 4 km. Prireditev smuškega kluba Dovje-Mojstrana.

Smuška tekma na 12 km v Tržiču. Klubska prireditev SK Tržič.

Smuška tekma kmečkega naraščaja na Plešivici pri Samoboru. Prireditev Zagrebškega zimskosportnega podsaveza.

Smuška tekma za prvenstvo Zagreba na Plješivici. Prireditev HAŠKa. Savezni delegat dr. Mirko Pandakovič.

Sankaške prireditve:

Izbirna tekma naraščaja na sankališču v Bohinju na 1 miljo. Prireditev Tourist officea Boh. Bistrica.

Otvoritev sankališča na Bledu, zgrajenega v Zaki.

Drsalne prireditve:

Drsalne tekme za prehodni pokal dr. Fuchsa na drsališču SK Ilirije v Ljubljani in drsalne tekme dam za prehodno darilo JZSS.

Ponovno opozarjamo pri tej priliki vse tekmovalce, da morejo startati le tedaj, ako so verificirani pri JZSS. Tekme, na katerih bi ev. nastopili neverificirani tekmovalci, bodo ev. popolnoma ali delno diskvalificirane. Enako je dovoljen start le članom klubov, včlanjenih pri Savezu. Verifikacijo izvaja ali Podsavez v Zagrebu ali Savez v Ljubljani. Prireditelji morajo uporabljati za prijavnice in sodniške pole le savezne tiskovine in poslati takoj po izvršeni tekmi poročilo o uspehu, rezultatic itd. Savezu v Ljubljano. JZSS.

*

Sportna reprezentanca ljubljanske univerze. Seja upravnega odbora se vrši v petek ob 17 v Svetovi sobi. Ker je to zadnja seja pred skupščino, je udeležba za vse odbornike obvezna.

A. S. K. Primorje (Lahka atletika). Sklicujem za danes ob 20 sekcijsko sejo v tajništvo kluba, Masarykova cesta. Seje naj se udeležijo gg. Savo Sancin, Kuret, Močan, Wallnar, Petkovšek. — Načelnik.

NEMŠKI DEMPSEY.

Schmeling je pred 20.000 gledavci po točkah premagal amerikaniziranega Čeha Sekyro v takem slogu, da je zbudil občudovanje vsega sportnega sveta. Sekyra je bil doslej v poltežki teži in je bil v tej kategoriji v seznamih ameriških bokserjev na tretjem mestu. To je zelo veliko. Sedaj sta oba s Schmelingom prešla v težko kategorijo. Ameriški listi slavijo Schmelinga kot nemškega Dempseya in pravijo, da je resnično nevaren tistim, ki stremijo za častjo svetovnega prvaka. Tako piše »Evening Post«, da je Sch. pravi nemški bokser, ki more resno ogrožati tudi najboljše ameriške bokserje. »Telegram« pravi, da so si predstavljali Amerikanci Nemce pred desetimi leti pač lahko kot rokoborce, z mišicami obložene atlete, kolesarje ali tekače, nihče ni mislil, da bo kdaj prišel v Ameriko nemški bokser, skoraj toliko obetajoč kot Carpentier. »Newyork American« svetuje svojim bravcem, naj si Schmelingovo ime, dobro zapišejo in zapomnijo. »Times« pravijo, da ima Sch. bokserske kvalitete, ki mu bodo donesle svetovno slavo. »Neumoren je, brezobziren, izborno udarja.« Znani Humphrey je dejal, da je Sch. v vsem podoben Dempseyu, da je pa v boju še bolj prebrisan in z vsemi mazili namazan.

Nas vse to veseli že zato, ker raste v Ameriki ugled Evrope z ugledom dobrih sportnikov. Nurmi, Wide, Schmeling, Rademacher, Schikat!

DR. LASKER — 60 LET STAR.

Pred kratkim je praznoval dr. Lasker svojo šestdesetletnico. In še danes ima po mnenju strokovnjakov samo dva enakovredna tekmeca, Capablanca in Aljehina. Šele 26 let star je premagal tedanjega svetovnega prvaka, genialnega Avstrijca Viljema Steinitza in je postal s tem svetovni prvak. Na mednarodnih turnirjih, ki se jih je udeležil, si je priboril navadno prvo darilo; redkokdaj se je zadovoljil z drugim mestom, še redkeje s tretjim, na četrtem ni bil nikdar. Med nasprotniki, ki so se mu morali vdati, imenujemo Marshalla, dr. Tarascha, Janowskija. L. 1921. je moral oddati naslov svetovnega prvaka Capablancu; imel je pa Capablanca v tem boju izbornega zaveznika, tropsko podnebje otoka Kuba.

A moč Laskerjeva ni bila zlomljena; v turnirju v Moravski Ostrovi in v Newyorku l. 1924. je bil zopet prvi; v Moskvi l. 1925. si je priboril drugo mesto, prvi je bil Bogoljubov, tretji Capablanca. Od tedaj naprej se Lasker ni udeležil nobene večje tekme več; v zadnjih letih se je udejstvoval bolj kot filozof.

W. Kostowski piše o njem: Laskerjev način igranja temelji na načelih Avstrijca Steinitza, ki je prvi vedoma učil izrabljanje majhnih prednosti v lastnem taboru in majhnih slabosti v tujem taboru. A Lasker ni samo posnemal; gradil je naprej. Ni bil trdovraten kot Steinitz. Vsako pozicijo premotriva Lasker trezno, in upoštevajoč pri tem osebnost nasprotnika in njegove posebnosti. Zato se ne kapricira na določen slog, temveč da vsaki igri poseben znak, ki se mu zdi najbolj pripraven, da potolče vsakokratnega nasprotnika.

Laskerjev bistri razum ne ljubi zamotanosti, a se je tudi ne boji. Ne zanaša se na svojo srečo, temveč na svojo moč. Moč mu je eden prvih elementov šaha; šah je njemu boj, tako kot življenje, in šah mu je odsev življenja.

Lasker je samozavesten in je tudi opravičen v to. A Lasker ni prevzeten; vzmeraj je priznal pomen in zasluge drugih mojstrov. Zato ga ne občudujemo samo kot šahista, temveč tudi simpatiziramo z njim, s človekom.

*

Romunski lahkoatletski rekordi. O napredku romunske lahke atletike nam pričajo nekateri njeni rekordi: 100 m 10.9, 200 m 22.8, 400 m 51.6, 800 m 2:05.6, 1500 m 4:20.3, 5000 m 16:30.2, 10.000 m 34:41.8, krogla 14.25 m, kopje 55.25 m, diskos 40.14 m, kladivo 41.93 m, skok v višino 1.75 m, ob palici 3.50, na daljavo 6.62, troskok 13.60, 110 m lese 16.3, 400 m lese 60 m. Vseeno so pa Rumuni še daleč za mednarodno povprečnostjo.

Radio

Radio na Japonskem

Prvi početki radiofonije na Japonskem segajo v leto 1924, ko se je v Tokio ustanovila radijska družba »Tokio Chuo Hosokyoku«, ki je zgradila oddajno postajo. Leta 1925 sta se ustanovili še dve sličnі družbi za okraje Osaka in Nagoja. Vse tri postaje pa so zabredle v finančne težave in leta 1926 skrahirale, ker je bilo obratovanje predrago. Vsa podjetja je nato prevzela nova družba »Nikon Hoso Kyokai«. Gospodarstvo je bilo racionalnejše, zato se je tudi program lahko znatno zboljšal, število naročnikov je nagio rastlo in pred nekaj meseci doseglo pol milijona. Skoro 60 procentov jih odpade na območje tokijske postaje. Letno plača vsak naročnik 13 jenov, to je nekako 320 Din, približno toliko kot pri nas ali n. pr. v Nemčiji.

Najbolj ovirajo razvoj radiotelefonije razne neumestne odredbe državnih oblasti. Za vsako montažo aparata je treba imeti dovoljenje prometnega ministrstva, navesti se mora v obsežni vlogi, katere postaje hoče prosilec poslušati, na valovih preko 600 m dolžine se sploh ne sme sprejemati (na dolgih valovih oddaja Rusija!). Ako bi se ti predpisi nekoliko prilagodili evropski, če tudi ne ameriški svobodi, bi se število naročnikov v kratkem za visoke številke dvignilo, zlasti ker je v zadnjem času 6 japonskih oddajnih postaj zvišalo oddajno energijo na 10 kw.

Na Japonskem obratuje sedaj 11 postaj, v Tokio in Osaki sta po dve. Novo tokijsko postajo je zgradila firma Marconi Co. nekako 16 km severno od glavnega mesta. Njen detektorski krog obsega skoro 100 km. Programi japonskih postaj so dokaj zanimivi. Prinašajo dnevna, borzna, sportna in vremenska poročila, angleške, francoske in nemške jezikovne tečaje in vsakovrstno glasbo. Zanimivo je to, da imajo skoro vse postaje po dva studija, enega za Japonce, drugega za Evropce. Ob delavnikih oddajajo po sedem, ob nedeljah pa po devet ur na dan.

Programi Radio-Ljubljana:

Četrtek, 10. jan.: 12.30 Reproducirana glasba in borzna poročila; 13.30 Stanje vode in časovna napoved; 17 Radio-orkester, 18 Češčina, poučuje konzul. ur. g. Novak; 18.30 Oskrbovanje mlade živine, predava ing. Rado Lah; 19 Italijanščina, poučuje prof. Ivan Gruden; 19.30 Zgodovina Slovencev, predava prof. S. Kranjec; 20 Simfonični koncert kralj. opere: 1. Rossini: Uvertura k 10 W Tehn, 2. Nostovskij: Simfonična pesem. Radio kvartet; 22 Poročila.

Petek, 11. jan. 12.30 Reproducirana glasba in borzna poročila; 13.30 Stanje vode in časovna napoved; 17 Radio-orkester; 18 Vseuč. prof. dr. Veber: Zaključno predavanje filozofije; 18.30 O gospodinjstu, predava gdč. C. Krekova; 19 Francoščina, poučuje dr. Leben; 19.30 Varstvo spomenikov, dr. Stele; 20 Vijolinski koncert virtuozinje Albertine Ferrari. Pri klavirju spremlja g. Herry Svetel, Radio orkester; 22 Poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 10. januarja.

Zagreb: 17.30 Ruski zbor in balalajke. — 19 Francoščina. — 19.30 Simfonični koncert češke filharmonije. — **Praga:** 12.30 Opoldanski koncert. — 13.30 Higijensko predavanje. — 16.20 Za deco. — 19.30 Simfonični koncert. — **Stuttgart:** 16.35 Popoldanski koncert. — 18.45 Zdravniško predavanje. — 20 Švabska pesem. — Nato Haydnove skladbe. — **Toulouse:** 13.45 Opoldanski koncert. — 21.30 Glasba. — 21.54 Večerni koncert. — **Bern:** 12.50 Gramofonske plošče. — 17 Orkester. — 19 Sportna ura. 20 Moderne operete. — **Katovice:** 12.35 Prenos iz Varšave. — 16.15 Program za deco. — 17.55 Varšavski popoldanski koncert. — 20.30 Prenos iz Krakova. — **Berlin:** 16 Tehnični pregled za leto 1928. 16.30 Komorna glasba. — 21 Večer nemških pripovednikov. — 22 Sklepi berlinskih dirk. — **Dunaj:** 11 Kvartet Cerda. — 16 Kvartet Silving. — 17.20 Tujsko-prometno predavanje. — 19.10 Angleščina. 21 Drama. — Nato orkester. — **Budapest:** 12.20 Trio. — 17.30 Iz francoskih oper. — 19.30 Opera. 22.30 Ciganska godba. — **Varšava:** 12.15 Program za šolarje. — 17.25 Predavanje iz cikla »Za dame«. 17.55 Koncert. — 20 Zgodovina poljske glasbe. — 20.30 Večerni koncert. — 22.30 Plesna glasba. —

Ray-milo
se izdeluje iz kokošjih jajc

Ta pa zna!

(Izpred sodišča.)

Šuštarjev Jernej je brez dvoma človek, ki zna izkoristiti vsak položaj. In če bi mu bila sreča tako mila, kakor dosledno in vztrajno teče za njo, gotovo bi bil že zdavnaj bogat. — Predlanskim v aprilu so se vračali številni člani »Splošnega nemškega avtomobilskega klubaa« iz Italije preko Slovenije v svojo domovino. Ko je dolga kolona avtomobilov švignila skozi vas, kjer domuje naš Jernej, se je pripetila enemu izmed voz nesreča, da je povozil Jernejevo mater Špelo. Jernej si je zapisal številko avtomobila, ugotovil potem njegovega lastnika in ga tožil. Tisti, ki je Špelo podrl s svojim avtom, je bil bankir Otto Schindler iz Lipskega. Naš Jernej se je zamislil v ta lepi naslov, ki tako blagotvorno izzveni: bankir! Fant, pamet, tukaj bo denar; če kdo, bankir ga ima! In je Jernej res v imenu svoje matere tožil bankirja za celih 64.650 Din. Toda Jernej je napačno mislil, da so bankirji tudi trapasti, ne le bogati. Da to ni res, mu je nemški bankir kaj kmalu pokazal. Napotil je Jerneja s to bajeslovno vsoto vred na »Schweizerische Unfallversicherung-Gesellschaft« v Winterthur. Ta zavarovalna družba pa tudi ni marala Jerneju kar na slepo izplačati zahtevanih tisočakov. Kratko malo je plačilo sploh odklonila, ker so se ji zdele nekatere številke v predloženih računih pretirano visoke in vsled tega močno sumljive. Zadeva se je končno izmaličila tako, da je tekla pri ljubljanskem sodišču civilna pravda, ki jo je Jernej zgubil. Še več: v tej pravdi se je izkazalo, da je Jernej vse račune kar po svoje napravil. Bogve kako je Jernej prišel do štampilčke ljubljanske splošne bolnice, kjer se je zdravila njegova mati in je moral Jernej vsled tega plačati za 8 dni po 30 Din, torej 240 Din. To potrdilo pa je Jernej kratko malo ponaredil s podpisi vred in tako je od 240 nastal znesek 2079 Din. Prav tako je Jernej potvoril račun lekarnarja in ga označil z 3100 Din. Pri materini nesreči sta za prvo silo sodelovala dva zdravnika; eden je računal 100, drugi 200 Din. Jernej si takšnih majhnih vsot ni dosti jemal k srcu in je račun prvega popravil od 100 na 3725 Din, drugi račun pa je povišal od 200 na 700 Din. Čisto jasno, da si nemški gospodje niso znali razlagati takšne nenadne draginje v Jugoslaviji in so zadevo pustili rajši pred sodišče. Ko je Jernej tako zgubil civilno pravdo, ga je potipalo še državno pravdništvo zaradi goljufije. Povabili so Jerneja k razpravi, toda moža ni bilo. Morda je mislil, da se bo tako bolje izteklo in da niti kaznovan ne bo. Ampak se je možak kruto zmotil, kajti sodniki so razpravljali brez njega in mu vseeno prisodili 3 mesece ječe. Tako se je za Jerneja končala ta zadeva, od katere si je obetal težkih tisočakov.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:
Začetek ob 20.

Četrtek, 10. januarja: KUKULI. Red B.
Petek, 11. januarja: Prireditev Rdečega križa.
Sobota, 12. januarja ob 15: STILMONDSKI ŽUPAN. Dijaška predstava pri globoko znižanih cenah. Izven.

OPERA:
Začetek ob pol 20.

Četrtek, 10. januarja: Zaprto.
Petek, 11 januarja: ZALJUBLJEN V TRI ORANŽE. Red A.

Ljubljanska drama. Po daljšem presledku se vprizori v četrtek, dne 10. t. m. Jager-Schmidtova trodejanska veseloigra »Kukuli« v režiji prof. Šesta za abonente reda C. V veseloigri nastopijo: ga. Nablocka, Marija Vera, Medvedova, Mira Danilova, Balatkova, Rakarjeva, Gabrijeičeva ter gg. Levar, Cesar, Drenovec, Jerman, Sancin, Kaukler in Potokar. Veseloigra je zelo zabavna ter je našemu občinstvu tudi izredno ugajala.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 10. januarja ob 20 uri: DOBRI VOJAK ŠVEJK. Ab. C. Kuponi. Zadnjič gostovanje g. Daneša.
Petek, 11. januarja ob 20 uri: »DOVER-CALAIS«. Gostovanje Mariborčanov v Ptuju.
Sobota, 12. januarja ob 20. uri: »DIVJA RACA«. Ab. B. Premijera.
Nedelja, 13. januarja ob 15. uri: »JANKO IN METKA«. Kuponi. — Ob 20. uri: »BAJADERA«. Kuponi. Gost. g. Nerata.

Prireditve in društvene vesti

Sv. Krištof v Ljubljani. Drevi ob pol 8 predava v društveni sobi g. dr. V. Rožič o lastnih veselih in žalostnih doživljajih o prevratu na Koroškem. Vabimo.

Katol. bralno društvo v Gorjah na splošno željo drugič ponovi v nedeljo, 13. jan. pop. ob pol 4 zgodovinsko igro »Črna žena«. Naslednjo nedeljo, 20. januarja, pa pride predavat g. tajnik V. Zor o Parizu.

Udruž. jugosl. inž. in arh. ima v petek, 11. t. m. ob 20 prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«. Vabljeni vsi člani z rodbinami.

Naše dijaštvo

Društvo medicincev v Ljubljani. Na izrednem občnem zboru je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Debeljak Milan, podpreds.: Munda Jože, tajnik I.: Sentčnik Albert, tajnik II.: Cijan Davorin, blagajnik I.: Kline Erik, blag. II.: Goedrich Kurt, knjižničar I.: Korošec Karl, knjižničar II.: Smrečnik Ivo, gospodar: Špacapan Avgust.

Darovi

Za primorske izgnance je prejela Jugoslovanska Matica sledeče prispevke: Štrajniki Jugoslovanske tiskarne 267 Din, čg. Nikolaj Zugelj, župnik 10 Din, čg. Lakmayer Franc, župnik v Preddvoru 40 Din, g. Turk Josip, trgovec v Novem mestu 200 Din, g. Čretnik Josip, stavitelj mlinov v Sv. Juriju ob j. ž. 25 Din, neimenovani iz Dunaja 30 Din, Župni urad D. M. v Puščavi 20 Din, g. Alojzij Gorjup, šol. upravitelj v Globokem 50 Din, neimenovani iz je poslal v priporočenem pismu št. 16.462 100 Din, g. dr. A. G. 50 Din, učenec Janko iz Kamnika 10 Din, Županstvo Zminec 100 Din, g. Josip Birsa, Dolnja Lendava 100 Din. Vsem plemenitim darovalcem, ki naj bi našli še mnogo posnemalcev, iskrena hvala. Jugoslovanska Matica.

WIEN - HOTEL RIVA

Meščan. rodbinski hotel, nasproti Auskunftsstelle južnega in vzhodnega kolodvora (na levi strani), **popolnoma novo preurejen!** Najboljši komfort. — — Centralna kurjava, kopeli, kavarna, restavracija v hiši. — — — Postajališče cestne železnice na vse strani. — — Sobe od S 4.— dalje.
Hotel je pod vodstvom gospoda **Josipa Preywisch.**
V vseh sobah vodovod (Hochquelleitung), tekoča mrzla in topla voda.

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50 Din** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši oglas **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Primorec
samec, 33 let, išče službe oskrbnika posestva, veleposestva. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Primorec«.

Stanovanja

Podstrešno sobico
oddam takoj. - Leskovic, Ciglarjeva 108 - Vodmat.

Zastonj
sobo s hrano in vso oskrbo dam za posojilo 5000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Sigurnost« 274.

Solnčno stanovanje
lepo, in vrt, v lepem in večjem kraju na Štajerskem, s e o d d a zastonj mirni stranki za 2—5 let, katera bi posodila 10 do 20.000 Din proti 10% obrestim. Denar se vrne. Elektr. luč, žel. postaja. - Ponudbe pod št. 222 na upravo »Slovenca«.

Službo dobe

Ženska
starejša, ki ima veselje in se razume na prašičjerejo se sprejme na večje posestvo kot samostojna gospodinja. - Anton Godec, Mala Noga 3, p. Kresnice (postaja Jevnica).

Denar

Trgovec z večjim kapitalom
tudi 1 milijon dinarjev, stopi kot sodelujoč družabnik v solidno trgov. podjetje. - Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru 1887.

Obrt

Namočena polenovka
vsak petek. - **Anton Legat**, trgovina - Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

Posredovalnica Mrak
Sv. Petra c. 8, Ljubljana, se priporoča in preskrbuje dobre posle.

Puhasto perje
kg 38 Din. razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. **L. Brozović, kem čistiona perja. Zagreb, Ilica 82.**

Kolesarji, pozor!
Sedaj je tisti čas, da Vaša kolesa z malim denarjem postanejo popolnoma nova, in sicer z generalnim popravilom. Emajliranje, poniklanje, popolno razloženje, na novo namazana vsa kroglična ležišča. Shramba koles in motorjev čez zimo po minimalnih cenah. Priznana najboljša, najcenejša mehanična delavnica **JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14,** nasproti »Narodnega doma«. Zadostuje dopisnica, da pridemo po Vaše kolo na dom.

GREŠITE MNOGO ako ne čitate redno SLOVENCA!

Prodamo

Koks
suh, 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. - **Mestna plinarna.**

Večja trgovska hiša
na deželi, v prometnem kraju, naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Trgovska hiša«.

Prodam
na stalni vodi m l i n in prostore za žago in lesno trgovino. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 257.

Inserirajte v „Slovencu!"

Kupimo

Trgovsko hišo
kupim najraje v Mariboru. - Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru 1887.

V najem

Trgovski lokal
z večjim skladiščem, kupim ali vzamem v najem, ako mogoče v Mariboru. Cenj. ponudbe na upravo Slovenca, Maribor, 1887.

Pisarniški lokal
odnosno prazno sobo se išče. - Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pisarniški lokal«.

Razno

Mlinarji!
Rž, proso, ajdo in ječmen kupite najceneje pri **A. VOLK, LJUBLJANA** veletrgovina žita in moke

Gostilničarji

Nabavite si pri nas naravna in izborna pitna vina po zmernih cenah. **Vinarna CIGLAR i drug,** imejitelj lastnih vinogradov, **Stubica pri Zagrebu.**

Zakaj se zadovoljite s drugimi izdelki, ki so baje **ravno tako dobri**, ako možete vendar povsodi dobiti pravi original:
MERIMA MILO

Prva celotna izdaja!
Doktorja Franceta Prešerna
zbrano delo
Cena Din 40·—, eleg. vezana Din 55·—
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

V lekarnah 1 steklenica „ALGA" Din 16·—
V drogerijah 1 steklenica „ALGA" Din 16·—

alga

ZIMA
DEŽ - MRAZ - VLAGA
pojavlja se
REUMATIZEM - IŠIAS
trganje in zbadanje v KOSTEH - MIŠICAH UDIH-KRIŽU, bolečine v ZOBEH in GLAVI
MASIRAJTE pomaga Vam „ALGA"
STARCI IN STARKE! Reumatične bolečine Vam zagrenjujejo dneve.
„ALGA" za masiranje Vam bo dala življensko radost in svežost
Pošilja po pošti: Laboratorij „ALGA" Sušak.
4 steklenice Din 77·—, 8 steklenic Din 131·—, 14 steklenic Din 205·—, 25 steklenic Din 320·—.

Inserirajte v „Slovencu"!

Lepo stanovanje

moderno opremljeno, sobe 40, 26 in 35 m², vse moderne pritikline, SE ODDA V NAJEM s februarjem 1929 v novi hiši, Beethovnova ulica 2. Ravno tam v pritličju **tri velike sobe** za pisarno ali ordinacijo. — Pojasnila v pisarni **ing. MILANA ŠUKLJE, Beethovnova ulica 2.**

NAZNANILO

Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani

sporoča tem potom vsem svojim članom in pomočnikom, da je ustanovila s 1. jan. 1929 **lastno posredovalnico za delo V SVOJI STROKI.** — Kdor tovarišev želi pomočnika-co ali pomočnik-ca službe, naj se oglasi ali piše na naslov:

Franc Žabjek, brivski mojster,
Cerkvena ulica štev. 1, Ljubljana.

Zastopstvo
CANADIAN PACIFIC
se nahaja sedaj
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6
(Gospodarska pisarna dr. Ivan Černe, poslopje Ljudske posojilnice).

Zahvala

Ob težki izgubi našega ljubljenega, nepozabnega soproga, očka, brata, deda, strica, svaka in tasta, gospoda

vlad. svet. IGNACIJA FAJDIGA
gimn. direktorja v pokoju

se tem potom najprisrčneje zahvaljujemo za izraze blagodejnega sočutja in tako častno spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni izreči gg. kanoniku Žlogarju in viš. sod. svetniku Kovaču za redne prijateljske obiske med boleznijo, mil. g. proštu K. Čerinu in čč. duhovščini, dalje gg. prosvet. šefu dr. Karlu Capudru in direktorju Iv. Košniku za ginljivi govor ob odprtem grobu, prof. zboru in dijaštvu kranjske in novomeške gimnazije, gg. pevcem za žalostinke, končno vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov.

Žalujoči ostali.

Zahvala

Ob težki izgubi našega nad vse ljubljenega soproga, očeta, starega očeta, brata, strica, svaka, tasta, gospoda

Ivana Plehana
železniškega nadsprevodnika v pokoju

se najiskreneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za vse dokaze iskrenega sočutja in zvestega prijateljstva ter za nad vse častno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo pa smo dolžni velečastitim gg. duhovnikom za duševno tolažbo, gg. zdravnikom, ki so blagopokojnemu lajšali bolečine in čč. sestram usmiljenkam za požrtvovalno skrb ob silnem trpljenju. Iskrena hvala tudi gg. pevcem in godbenikom železničarskega pevskega in godbenega društva »Sloga« za prekrasno petje in ginljive žalostinke, vsem darovalcem prekrasnega cvetja, končno sploh vsem, ki so kakorkoli lajšali trpljenje pokojniku za časa bolezni.

Vsem, prav vsem: »Bog plačaj!«

ŽALUJOČA RODBINA PLEHAN-OVA.

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

40

(The lost world.)

Roman.

Čim sem zopet prišel do sape, me je takoj prevzel izredno veličastni razgled na vso deželo, ki smo jo prepolovali. Vsa braziljska ravan se je razprostirala v nižavi pred nami, se videla od vseh strani, kakor daleč je segalo oko, in se potapljala v sinjkasti megli na robu neskončno širokega obzorja. Spredaj je bilo videti dolgi, s kamenjem posejani ter tu pa tam s praprotnimi drevesi porastli obronek; dalje, na sredini, baš onkraj izbočenega slemena, sem še razločil rumenkasto zeleni bambusov otok, skozi katerega smo si delali pot; potem je prehajalo vedno bohotnejše rastlinstvo v razsežni pragozd, ki je zavzemal ves pogled pa še dobrih dva tisoč milj povrh.

Še vedno sem bil zatopljen v to čudežno sliko, a na moje pleče se je spustila težka profesorjeva roka.

»Sem poglejte, moj mladi prijatelj,« je rekel; ‚v e s t i g i a n u l l a r e t r o r s u m'. Nikar ne glejte nazaj, temveč samo naprej, na naš slavni cilj.«

Planota, proti kateri sem se obrnil, je ležala natančno v isti višini kakor naša poljana, in zeleni rob grmovja s posameznimi drevesi je bil tako blizu, da človek ne bi verjel, kako težko je tja priti. — Prepad, ki je ležal vmes, je meril na prvi pogled samo kakih štirideset čevljev, toda — kakor sem se prepričal — se ne bi nič izpremenilo, če bi bil magari štirideset milj širok. Objel sem z roko drevo in se sklonil nad brezdno. Daleč spodaj sem zagledal drobne, temne postave naših slug, ki so gledali k nam navzgor. Stena, po kateri smo prilezli navzgor, se je zdela popolnoma navpična, kakor tudi stena planote, ki se je dvigala pred nami onstran prepada.

»To pa je res čudno,« je rekel hreščeči glas profesorja Summerleeja.

Ozrl sem se in videl, da ogleduje profesor z velikim zanimanjem deblo, katerega sem se oprijel. Gladka skorja in drobno, rebrasto listje se mi je takoj zdelo znano. »Oho,« sem zaklical, »saj je to bukev.!«

»Nedvomno,« je rekel Summerlee. »Rojak v daljni tujini.

»Pa ne samo rojak, dragi moj sir,« je rekel Challenger, »temveč tudi, da se naprej poslužim vašega slikovitega jezika, nad vse dragocen zaveznik. Deblo te bukve bo naša rešitev.«

»Pri svetem Jurju!« je zavpil lord John. »most!«

»Tako je, prijatelji, most! Nisem včeraj zaman sedel celo uro pozno ponoči pa razmišljal o našem položaju. Kakor se spominjam, imel sem že nekoč priliko opozoriti našega mladega prijatelja, da se počuti G. E. C. vedno najboljše, če je priprt s hrbtom ob zid. Priznati morate, da smo bili nocoj vsi s hrbtom priprti ob zid. Toda, če se združi duhovitost z močno voljo, se vedno najde izhod. Morali bomo samo premostiti prepad. Tukaj imate most!«

To je bila res sijajna misel. Drevo je bilo najmanj šestdeset čevljev visoko in bi se prav lahko poleglo čez prepad, če bi se le pravilno zvrnilo. — Challenger si je bil privezal na hrbet sekiro, ko je naskočil skalo. Izročil jo je zdaj meni.

»Naš mladi prijatelj bo to reč najboljše opravil,« je rekel. »Mislim, da je najbolj pripraven za to nalogo. Prosim pa vas seveda, da nikar ne delate po svoje, temveč sledite natančno mojim navodilom.«

Pod njegovim vodstvom sem tako zasekal na obeh straneh deblo, da bi lahko padlo v zaželeno smer. Drevo je bilo itak od narave dokaj nagnjeno proti planoti, in naloga ni bila torej pretežka. Slednjič sem šel z vso močjo na delo, pri katerem me je včasih zamenjal lord John. — Pičlo uro pozneje je drevo glasno zahreščalo, se zazibalo in padlo požez, tako da so se zarile njegove veje v grmovje na oni strani. Odsekano deblo je zdrknilo skoro do kraja ploskve, kjer smo stali, in ta strašni trenutek se nam je zdelo, da bo zletelo navzdol. Toda deblo se je vendar samo ustavilo nekoliko palcev daleč od roba in most v nepoznani svet je bil gotov.

Vsi smo stisnili profesorju Challengerju roko, ne da bi spregovorili kako besedo, profesor pa se je odkril in s slamnikom v roki se nam po vrsti globoko priklonil.

»Zahtevam zase čast,« je rekel »da prvi vstopim v nepoznano deželo — nedvomno bo ta prizor primeren za poznejšo zgodovinsko sliko.«

Stopil je k mostu, a lord John ga je zagrabil za suknjo.

»Dragi prijatelj,« je rekel, »tega pa res ne morem dovoliti.

»Ne morete dovoliti, sir!« je zaklical Challenger z dvignjeno glavo in štrlečo brado.

»Če bi šlo za kako znanstveno vprašanje, saj veste, da bi jaz vas ubogal, ker ste vi učenjak in je to vaša stroka. Vi pa tudi morate ubogati mene, če spada reč v moje področje.

»Vaše področje, sir?«

»Vsi imamo svoj poklic, vojna pa je moja stvar. Naskočiti hočemo, kakor jaz razumem, novo deželo, ki je morebiti nabito polna raznih sovražnikov. Po mojem že ne bi bilo prav, kar na slepo odriniti tja samo zato, ker imamo premalo potrpežljivosti in razsodnosti.

Ta ugovor je bil pretehten, da bi ga prezrli. Challenger je vrgel glavo nazaj in skomignil z mogočnimi rameni:

»Že prav, sir, kaj pa predlagate?«

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 24. zvezek: A. Marby: HANKA. Lužiško-srbska povest. Din 22, vez. Din 30. — 25. zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. Din 32, vez. Din 42. — 26. zvezek: Lorenzini, ŠTORŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14, vez. Din 22. — 27. zvezek: Pregelj, OTROCI SOLNCA. Din 24, vez. Din 32. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. Din 28, Din 40.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.